

VERZUILING EN ROCK 'N' ROLL FILMS

Een onderzoek naar de ontvangst van Amerikaanse rock 'n' roll films in het verzuiilde
Nederland tussen 1956 en 1958

Naam student:	Nynke Scheltema
Studentnummer:	3693732
Opleiding:	Taal- en cultuurstudies
Hoofdrichting:	Film en televisiewetenschap
Begeleidende docent:	Kathleen Lotze
Studiejaar:	2014-15
Blok:	2
Inleverdatum:	12-03-2015

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING: 'VERWILDERDE' JEUGD	2
METHODE	5
BRONNENMATERIAAL	6
1. DE SPREEKBUIS DER ZUILEN	9
2. HET AANDEEL VAN ROCK 'N' ROLL FILMS IN DE NEDERLANDSE PERS	12
3. DE ROCK-AROUND-THE-CLOCK-RELLERIJ	16
4. FILMKRITIEK	20
CONCLUSIE	26
LITERATUURLIJST	29
PRIMAIR BRONNENMATERIAAL	31
BIJLAGE	

INLEIDING: 'VERWILDERDE' JEUGD

Voor het midden van de jaren vijftig, waren films bedoeld voor een heterogeen, breed publiek. Dit veranderde in de jaren vijftig, toen bleek dat jongeren de nieuwe grote filmdoelgroep werden. De films *BLACKBOARD JUNGLE* (1955) en *REBEL WITHOUT A CAUSE* (1955) waren hier het bewijs van.¹ Beide films waren bedoeld voor een volwassen publiek, maar werden enthousiast ontvangen door de Amerikaanse jeugd.² De aftiteling van *BLACKBOARD JUNGLE* werd ondersteund door het rock 'n' roll nummer "Rock Around the Clock" door Bill Haley and the Comets. De film had geen directe connectie met rock 'n' roll, maar zette het nummer wel opnieuw in de hitlijsten: "the tune marked the first appearance of rock 'n' roll in a major motion picture, and the impact was phenomenal."³ Het succes en de controversie die zowel *BLACKBOARD JUNGLE* als *REBEL WITHOUT A CAUSE* met zich meebrachten en het grote succes van rock 'n' roll muziek in film, was voor onder andere Sam Katzman, reden tot nadenken over een film waarin rock 'n' roll te zien en te horen was. In 1956 resulteerde dit in de film *ROCK AROUND THE CLOCK* (1956), geregisseerd door Fred F. Sears, met in de hoofdrol Bill Haley and the Comets, de Platters en dj Alan Freed.

De vele rock 'n' roll films die volgden, waren volgens Doherty dan ook met name gericht op de jeugdige bioscoopbezoeker. Om een film tot het rock 'n' roll genre te kunnen rekenen, gaf Doherty aan dat er bij een rock 'n' roll film altijd sprake was van drama met betrekking tot de generatie- of muzikale verschillen tussen jong en oud, wat in een film op verschillende manieren aan het licht kon worden gebracht. Doherty legt in zijn boek uit hoe bepaalde rock 'n' roll films dit doen:"

Some of the early rock 'n' roll pictures [...] do this directly, structuring themselves unequivocally around the generational conflict over rock 'n' roll. Others, [...] do it implicitly, portraying rock 'n' roll as a valid teenage activity without undue discussion or inquiry. Even in later films, however, the rock 'n' roll controversy is never far from the surface: all include at least one pro-forma defense of the music in the face of adult opposition.⁴

De generatieverschillen die in de rock 'n' roll films naar voren werden gebracht, kwamen in het dagelijks leven ook naar voren. Het succes van de film *ROCK AROUND THE CLOCK* had namelijk een staartje. Eind 1955 en begin 1956 vonden er verscheidene geweldsincidenten plaats tijdens rock 'n' roll voorstellingen en bij theaters waar "Rock Around the Clock" werd gedraaid tijdens de aftiteling van *BLACKBOARD JUNGLE*. Volgens

¹ *Blackboard Jungle*, Geregisseerd door Richard Brooks (Beverly Hills, CA: MGM, 1955) ; *Rebel Without a Cause*, Geregisseerd door Nicholas Ray (Hollywood, CA: Warners Bros, 1955).

² Uit een onderzoek van de Gilbert Youth Research Reports bleek dat *BLACKBOARD JUNGLE* de favoriete film was onder de 'high school' jeugd en dat James Dean, die de hoofdrol vertolkte in *REBEL WITHOUT A CAUSE*, hun favoriete acteur was. Bron: Thomas Doherty, *Teenagers & Teenpics. The juvenilization of American Movies in the 1950s* (Londen: Unwin Hyman Ltd., 1998), 71-5. ; "Attendance," *Motion Picture Herald*, 17 maart, 1956, 9.

³ Doherty, *Teenagers & Teenpics. The Juvenilization of American Movies in the 1950s*, 76.

⁴ Ibidem, 85.

Doherty was de kans dan ook groot dat ROCK AROUND THE CLOCK negatief ontvangen zou worden aangezien de film verbonden werd aan geweld en jeugddelinquentie. In Amerika gingen grote groepen jongeren na de voorstelling van ROCK AROUND THE CLOCK dansend de stad door waarbij er inderdaad sprake was van geweld. In Engeland, werden honderd jongeren opgepakt omdat ze gewelddadig zouden zijn geworden door de 'hypnotische ritmes'.⁵

In Nederland werd tijdens de oorlog al gevreesd voor de "vloedgolf van zucht en vermaak", die zich na de oorlog door modernisatie en industrialisatie zou voltrekken.⁶ De zorg was met name gericht op de Nederlandse jeugd, die "niet alleen 'verwilderd' uit de oorlog was gekomen, maar die ook dreigde te ontsporen."⁷ Het 'ontspoorde' en 'baldadige' gedrag van de jeugd, als reactie op rock 'n' roll films als ROCK AROUND THE CLOCK, in Amerika en Engeland leek dan ook scherp in contrast te staan met de behouden moraal die de Nederlandse zuilen wilden uitdragen. Bovendien "vertegenwoordigden deze films ook een ideaal: vrijheid, erotiek, mobiliteit, rebellie tegenover gezag van vaders, moeder, leraren en chefs, solidariteit van jongeren tegenover ouderen."⁸ Het doel van dit onderzoek was om er achter te komen welke rol de verzuiling speelde in de ontvangst van Amerikaanse rock 'n' roll films door de Nederlandse dagbladers tussen 1956 en 1958. Om deze vraag te kunnen beantwoorden werden er twee deelvragen geformuleerd: hoeveel schreef de verzuilde Nederlands dagbladers over Amerikaanse rock 'n' roll films tussen 1956 en 1958 en op welke manier schreven zij hier precies over?

HISTORIOGRAFISCH KADER

In de afgelopen jaren is een groot deel van filmwetenschappers afgestapt van onderzoek naar de filminterpretatie en zich gaan richten op onderzoek dat past binnen de kaders van de New Cinema History. Richard Maltby beschreef in zijn artikel "On the prospect of writing cinema history from below" het belang van deze verschuiving voor de filmgeschiedschrijving. Volgens Maltby was film onderdeel van een bredere sociaalpolitieke cultuurgeschiedenis en het medium moest dan ook binnen deze context worden onderzocht.⁹ Dit leidde tot onderzoek naar onder andere de sociale, culturele en politieke context van zowel de productie, distributie en vertoning van films. De onderzoeken waar ik mij op heb gericht, zo ook mijn eigen onderzoek, pasten allemaal

⁵ Ibidem, 81-2.

⁶ Piet de Rooy, "Een zoekende tijd. De ongemakkelijke democratie," in *Land van Kleine gebaren*, geredigeerd door Remieg Aerts et al. (Amsterdam: Boom Uitgeverij, 1999), 252. ; Friso Wielenga, *Nederland in de twintigste eeuw* (Amsterdam: Uitgeverij Boom 2009), 206.

⁷ Wielenga, *Nederland in de twintigste eeuw*, 206.

⁸ Hans Righart, *De eindeloze jaren zestig. Geschiedenis van een generatieconflict* (Amsterdam: Uitgeverij de Arbeiderspers), 31.

⁹ Richard Maltby, "On the prospect of writing cinema history from below," *Tijdschrift voor Mediageschiedenis* 9-2 (2006): 85.

binnen de kaders van de New Cinema History. Zij richtten zich niet op de inhoud van de rock 'n' roll films, maar onderzochten de relatie tussen rock 'n' roll films en jongeren binnen een bredere maatschappelijke context.

De twee onderzoeken waar ik mij op heb gericht, waren met name gericht op de rellen die plaatsvonden naar aanleiding van de eerste rock 'n' roll film in Nederland, *Rock Around the Clock*. Het eerste onderzoek verscheen drie jaar na de introductie van de film *Rock Around the Clock* in Nederland. Daniel Krantz en Emiel Vercrujssse publiceerden in 1959 hun boek *De jeugd in het geding* waarin het afwijkende gedrag van jongeren binnen de Nederlandse maatschappij van de jaren vijftig werd verklaard. In dit onderzoek stonden de rellen rondom de film *Rock Around the Clock* ook centraal. Ze concludeerden dat de rellen hadden plaatsgevonden door enerzijds de afwijzing van de muzikale voorkeuren door ouderen, en anderzijds door de zogeheten *self-fulfilling mediapropecy*. Hun conclusie was dat de morele paniek die ontstond, verklaard kon worden door het gedrag van de pers. Volgens Krantz en Vercrujssse blies de pers een aantal (binnen- en buitenlandse) incidenten zo op dat zij de rellen en onrust gedeeltelijk zelf veroorzaakt zouden hebben.¹⁰ Dit stelden ze vast op basis van een inhoudelijke analyse van krantenartikelen. In eerste instantie was deze methode gericht op het in kaart brengen van de gebeurtenissen tijdens de rellen. Maar al snel stuitte zij op een probleem; de berichten bleken 'onzakelijk, tegenstrijdig en uit te zijn op sensatie' waardoor zij geen objectief beeld van de gebeurtenissen konden vormen en hun methode aan moesten passen.¹¹ Opvallend was dat in hun conclusies, die Krantz en Vercrujssse schreven in 1959, er totaal geen onderscheid werd gemaakt of een verklaring werd gegeven voor de verschillen tussen de berichtgeving van de kranten. Waar zij onderscheid wilden maken tussen de achtergrond van jongeren, gebeurde dit op basis van klasse, maar niet op basis van hun politieke achtergrond.¹² Wellicht kon dit verklaard worden door middel van het artikel "Neutraal in een verzuild land. Het taboe van de Nederlandse filmcultuur" van Karel Dibbets. Hij stelde dat er over de verschillende zuilen in het openbaar niet vrijuit werd gesproken voor 1960.¹³ Het is wellicht daarom interessant opnieuw te kijken naar deze krantenartikelen om vast te stellen of het aspect van de verzuiling een rol speelde in de verscheidenheid van de artikelen.

Het tweede onderzoek werd in 1995 geschreven door Hans Righart. Hoewel de titel *De eindeloze jaren zestig. Geschiedenis van een generatieconflict* impliceerde dat het onderzoek zich enkel richtte op de jaren zestig, haalde Righart ook een belangrijk deel van de jaren vijftig aan. Het generatieconflict dat hij constateerde tussen de

¹⁰ Daniel E. Krantz en Emiel V.W. Vercrujssse, *De jeugd in het geding* (Amsterdam: Uitgeverij De Bezige Bij, 1959), 29 ; Ibidem, 147-8.

¹¹ Ibidem, 14.

¹² Ibidem, 134.

¹³ Karel Dibbets, "Neutraal in een verzuild land. Het taboe van de Nederlandse filmcultuur," *Tijdschrift voor Mediageschiedenis* 9-2 (2006): 48.

vooorlogse- en de naoorlogse generatie, kwam onder andere aan het licht in het conflict rondom rock 'n' roll films. Net als Krantz en Vercruijse deed ook Righart onderzoek naar de rock 'n' roll rellen op basis van krantenartikelen, maar maakte in zijn analyse onderscheid tussen de wijze waarop de film inhoudelijk werd beoordeeld in de recensie (die werd geplaatst vóór de rellen van oktober 1956) en de wijze waarop er werd geschreven over de film naar aanleiding van de rellen in oktober 1956. Hij concludeerde dat de film ROCK AROUND THE CLOCK in eerste instantie helemaal niet zo slecht ontvangen werd, maar dat de scherpe morele veroordelingen pas kwamen na de rellen van oktober 1956. Hij concludeerde dit op basis van de inhoudelijke analyse van een heel aantal nieuwsberichten en een aantal recensies van onder andere *De Telegraaf*, *de Volkskrant* en *Het Parool*.¹⁴ Hoewel Righart zijn analyse al baseerde op de inhoud van een aantal verschillende dagbladen, maakte ook hij, net als Krantz en Vercruijse, geen onderscheid tussen de verschillende kleuren van de dagbladen en de wijze waarop dit de berichtgeving mogelijkwerwijs kon beïnvloeden. Daarnaast beperkte het bronnenmateriaal van Righart zich tot een kleine selectie nieuwsartikelen en recensies waaruit hij vervolgens zijn conclusies trok. Bovendien zetten Krantz en Vercruijse, maar ook Righart alleen de film ROCK AROUND THE CLOCK centraal, terwijl ze geen aandacht besteedden aan het oordeel van de pers over de overige rock 'n' roll films die volgden. De reacties op de overige films zouden ons veel kunnen vertellen over de wijze waarop de dagbladpers in Nederland rock 'n' roll films inhoudelijk benaderden en beoordeelden.

METHODE

Om te onderzoeken hoe Amerikaanse rock 'n' roll films in verzuimd Nederland werden ontvangen, werd er een selectie gemaakt van het aantal rock 'n' roll films, dat geproduceerd werd tussen 1956 en 1958. Deze selectie is gemaakt op basis van de het aantal films dat Thomas Doherty toekende aan het rock 'n' roll genre.¹⁵ In zijn boek *Teenagers & Teenpics. The Juvenilization of American Movies in the 1950s* onderzocht Doherty de rol van de tiener als consument en kijker van tienerfilms in de jaren vijftig. Binnen dit onderzoek wijdde hij een hoofdstuk aan rock 'n' roll teenpics. Het overzicht van de rock 'n' roll films werd uitgewerkt in tabel 1 in bijlage 1. Of er voor iedere film genoeg en representatief bronnenmateriaal aanwezig was werden alle filmtitels (zoals werd aangegeven in tabel 1) in *Delpher*, het digitale krantensysteem van de Koninklijke Bibliotheek te Amsterdam, ingevoerd.¹⁶ De eerste zes films in de tabel, ROCK AROUND THE

¹⁴ Righart, *De eindeloze jaren zestig. Geschiedenis van een generatieconflict*, 121-3.

¹⁵ Zie hiervoor ook de criteria die Doherty stelde aan rock 'n' roll films in de inleiding van dit onderzoek.

¹⁶ Slechts twee van de 25 genoemde films, THE GIRL CAN'T HELP IT (1956) en LOVE ME TENDER (1956), waren niet slechts tienerfilms, maar waren als een cross-over film bedoeld om zo ook een volwassen publiek te trekken. Bron: Doherty, *Teenagers & Teenpics. The juvenilization of American Movies in the 1950s*, 245-61.

CLOCK (1956) , LOVE ME TENDER (1956), THE GIRL CAN'T HELP IT (1956), ROCK, ROCK, ROCK (1956), DON'T KNOCK THE ROCK (1956), en ROCK, PRETTY BABY (1956), brachten het hoogste aantal zoekresultaten op.¹⁷ Om er zeker van te zijn dat er geen berichten over het hoofd werden gezien werd er rekening gehouden met de Nederlandse titels van films. Zo is voor de film THE GIRL CAN'T HELP IT ook naar de Nederlandse titel JE KUNT 'T HAAR NIET KWALIJK NEMEN gezocht.

De onderzochte periode van het bronnenmateriaal werd gebaseerd op de introductie van de eerste rock 'n' roll film ROCK AROUND THE CLOCK op 1 september 1956 in Nederland.¹⁸ Het eindpunt werd gekozen op basis van een zoekopdracht in *Delpher*. Uit het aantal zoekresultaten voor alle films bleek dat in het jaar 1958 en 1959 al bijna geen berichten meer over ROCK AROUND THE CLOCK, LOVE ME TENDER, ROCK, ROCK, ROCK, DON'T KNOCK THE ROCK, THE GIRL CAN'T HELP IT en ROCK, PRETTY BABY werden geplaatst. Daarom is er gekozen voor een onderzoeksperiode tussen 1 september 1956 en 31 december 1957.

Om antwoord te kunnen geven op de vraag hoe Amerikaanse rock 'n' roll films werden ontvangen door de Nederlandse verzuilde dagbladers in de jaren vijftig werd er gebruik gemaakt van een combinatie tussen een kwantitatieve- en een kwalitatieve inhoudsanalyse. Door middel van een kwantitatieve analyse kon er een globaal beeld geschetst worden van het berichtvolume per dagblad per film, kon er onderscheid gemaakt worden tussen het soort berichten en konden er betreffende verschillen tussen dagbladen en films overzichtelijk in kaart worden gebracht. De kwalitatieve analyse diende vervolgens om het gevonden en geselecteerde bronnenmateriaal uit de kwantitatieve analyse gedetailleerder te beoordelen op inhoud. De opvallendste verschillen uit de kwantitatieve analyse tussen de dagbladen en tussen de films werden vervolgens weer verklaard door de interpretatie van het bronnenmateriaal in de kwalitatieve inhoudsanalyse.¹⁹

BRONNENMATERIAAL

De dagbladkeuze was aan verschillende criteria onderhevig. Er werd gekozen voor nationale dagbladen aangezien Arend Lijphart stelde dat de verzuijing sterker was "onder nationale kranten dan onder de regionale en plaatselijke bladen." Daarnaast was de dagbladkeuze gebaseerd op het onderscheid dat Lijphart maakte tussen verschillende verzuilde nationale dagbladen. Lijphart deelde de grote nationale dagbladen als volgt op: *de Volkskrant* en *De Tijd* (vanaf 1959 *De Maasbode*) behoorden tot de katholieke zuil,

17 De overige films in de tabel voldeden niet aan de het tijdsbestek (films verschenen gemiddeld later in Nederland, dus niet alle films vielen binnen de periode 1956-1958) of brachten bijna geen zoekresultaten op.

18 Righart, *De eindeloze jaren zestig. Geschiedenis van een generatieconflict*, 121-3.

19 Greene et al., "Toward a Conceptual Framework for Mixed-Method Evaluation Designs," *Educational Evaluation and Policy Analysis* 11 volume 3 (1989): 259, geraadpleegd op 11 januari, 2015, URL: <http://www.jstor.org/stable/1163620>.

Het Vrije Volk en *Het Parool* tot de socialistische zuil, het *Algemeen Handelsblad*, het *Algemeen Dagblad*, de *Nieuwe Rotterdamse Courant* en *Het Vaderland* waren liberaal. Er waren slechts twee neutrale bladen: *De Telegraaf* en *De Courant Nieuws van de Dag*.²⁰ Volgens Lijphart had de protestants-christelijke dagbladpers een zwakke positie op nationaal niveau en was er slechts één krant die deze zuil op nationaal niveau vertegenwoordigde: de anti-revolutionaire *Trouw*. Vervolgens is er op basis van oplagecijfers gekeken naar de grootste kranten op nationaal niveau.²¹ Op basis van de combinatie van het bereik en de kleur van iedere krant is gekozen voor *Het Vrije Volk*, *de Volkskrant*, *Trouw*, *De Telegraaf* en de *Nieuwe Rotterdamse Courant*.

Om een bericht aan het onderzochte corpus toe te kunnen voegen moest de naam van één van de gekozen rock 'n' roll films in het bericht zijn opgenomen. Vervolgens werd er op basis van de zoekresultaten via *Delpher* voor de *De Telegraaf* en *Het Vrije Volk* (de enige twee gedigitaliseerde dagbladen in dit onderzoek) een overzicht gemaakt van het aantal berichten dat verscheen over de film *ROCK AROUND THE CLOCK*.²² Hieruit bleek dat de berichten opgedeeld konden worden in de volgende vijf verschillende categorieën: *advertenties*, *filmagenda's*, *ingezonden berichten*, *nieuwsartikelen* en *recensies*. Tot *advertenties* werden alle publicaties gerekend die als doel hadden een product of dienst te verkopen. Om de focus meer op film te leggen werden tot de categorie *Filmagenda's* slechts de filmladders gerekend. De overige gecombineerde kunstagenda's en uitgaansrubrieken werden niet meegerekend. *Ingezonden berichten* waren berichten van lezers die hun mening over een bepaalde kwestie wilden laten horen. *Nieuwsartikelen* waren direct of indirect aan een rock 'n' roll gerelateerde berichten. Tot *recensies* werden de berichten op iedere filmpagina van een dagblad gerekend, die als doel hadden een inhoudelijk oordeel over de desbetreffende film te geven. Vervolgens werd voor ieder dagblad en voor iedere film vastgesteld hoeveel berichten er binnen de onderzochte periode werden geplaatst binnen iedere categorie.²³

In hoofdstuk 1 werd de sociaalpolitieke context van Nederland in de jaren vijftig geschetst worden. Hierna volgde het in kaart brengen van het aantal berichten over de Amerikaanse rock 'n' roll films in de Nederlandse dagbladpers. Vervolgens werd in hoofdstuk 3 en 4 het gevonden materiaal geanalyseerd worden en werden de

20 Lijphart, *Verzuiling, pacificatie en kentering in de Nederlandse politiek* (Amsterdam: Arend Lijphart c/o Amsterdam University Press, 2007), 72.

21 Lijphart, *Verzuiling, pacificatie en kentering in de Nederlandse politiek* (2007), 52 ; Jan van de Plasse, *Kroniek van de Nederlandse dagblad- en opiniepers* (Amsterdam: Otto Cramwinckel Uitgever, 2005), 195-6.

22 Via *Delpher* kreeg deze film het hoogste aantal 'hits' en de grootste verscheidenheid aan soorten berichten.

23 De data van gevonden nieuwsberichten in *De Telegraaf* en *Het Vrije Volk* werden ingezet om bepaalde patronen in nieuwsoverdracht te herkennen. Deze data zijn in de kranten die op micro bekeken moesten worden, de *Nieuwe Rotterdamse Courant*, *Trouw* en *de Volkskrant*, gebruikt als focus punten.

bevindingen gekoppeld worden aan de ideologie van de verschillende zuilen. Ten slotte werd er op basis van beide analyses een conclusie van het onderzoek gegeven.

1. DE SPREEKBUIS DER ZUILEN

Het volgende hoofdstuk werd geschreven met als doel een beeld te schetsen van de sociaalpolitieke context in Nederland waarin de Amerikaanse rock 'n' roll films tussen september 1956 en december 1957 werden ontvangen.

“Verschillen in godsdienst hebben het Nederlandse volk al eeuwen lang verdeeld gehouden.” Hoewel de term hier later pas aan werd toegekend, stelde Siep Stuurman dat we de Nederlandse samenleving rond 1920 *verzuild* konden noemen.²⁴ De verzuiling was geen typisch Nederlands fenomeen, maar volgens Arend Lijphart kenmerkte Nederland zich door de “scherpere scheidingslijnen tussen de zuilen, een grondiger verzuildheid op politiek en sociaaleconomisch terrein en een hechtere onderlinge verbondenheid tussen partijen, belangenorganisaties en publiciteitsmedia binnen de zuilen.”²⁵ Volgens Friso Wielenga waren de katholieken het sterkst verzuild in Nederland, gevolgd door de protestanten en ten slotte de sociaaldemocraten. De liberalen in Nederland “bleven [...] als het ware ‘over’, nadat de andere levensbeschouwelijk georganiseerde bevolkingsgroepen zich in hun eigen zuil hadden teruggetrokken.”²⁶ De dagbladers volgde het ‘patroon van de verzuildheid’. Lijphart benadrukte dat “[d]e meeste nationale kranten [verbonden] waren door organisatorische, ideologische, of persoonlijke banden aan de zuilen [...]”²⁷

Het katholieke dagblad *de Volkskrant* werd opgericht naast de reeds bestaande katholieke dagbladen *De Maasbode* en *De Tijd*.²⁸ Alle drie de dagbladen spraken vanuit de organisaties binnen de katholieke zuil die streefden naar de beheersing van iedere maatschappelijke activiteit. Hierbij kon het gaan om de keus voor een katholiek damesmodeblad, onderwijs, kunst, wetenschap of sport.²⁹ Met betrekking tot film betekende dit dat “plaatselijke autoriteiten [...] het bioscoopbedrijf [gingen] reguleren, gedreven door een bezorgdheid over jeugdwelzijn of brandveiligheid. [...] De katholieke filmkeuring pretendeerde boven economische belangen verheven te zijn en uitsluitend op morele gronden te werken.”³⁰ Deze zeden werden in katholieke ogen bedreigd door de

24 Arend Lijphart, *Verzuiling, pacificatie en kentering in de Nederlandse politiek* (Amsterdam: J.H. de Bussy, 1968), 19 ; Siep Stuurman, *Verzuiling, kapitalisme en patriarchaat. Aspecten van de ontwikkeling van de moderne staat in Nederland* (Nijmegen: SUN Socialistische Uitgeverij Nijmegen, 1983), 60.

25 Lijphart, *Verzuiling, pacificatie en kentering in de Nederlandse politiek* (2007), 77.

26 Wielenga, *Nederland in de twintigste eeuw*, 82.

27 Lijphart, *Verzuiling, pacificatie en kentering in de Nederlandse politiek* (2007), 126. ; Lijphart, *Verzuiling, pacificatie en kentering in de Nederlandse politiek* (1968), 47.

28 Maarten Schneider en Joan Hemels, *De Nederlandse krant 1618-1978. Van 'nieuwstydinghe' tot dagblad* (Baarn: Uitgeverij het wereldvenster Baarn, 1979), 217.

29 L.J. Rogier, *Katholieke herleving, Geschiedenis van katholiek Nederland sinds 1853* (Den Haag, 1956), 613.

30 Thunnis van Oort, *Film en het moderne leven in Limburg* (Hilversum: Thunnis van Oort/Uitgeverij Verloren, 2007), 138-9.

consumptiemaatschappij, die de filmcultuur representeerde, en “een snelle bevrediging van materialistische verlangens [...] boven de geestelijke waarden” stelde.³¹

De beschermende houding van de katholieken tegenover bioscoop en film kwam ook binnen de protestants-christelijke zuil naar voren. Net als de katholieke zuil, vreesde de elite uit de protestants-christelijke zuil voor het effect dat film kon hebben op het volk. “Het gros van de mensen beschikte nu eenmaal niet over de ‘geestelijke zelfstandigheid’ en het ‘concentratievermogen’ die nodig waren om een film kritisch te bezien, ‘zoals men kritisch een boek leest’.”³² Ondanks deze kritiek, hadden de protestants-christenen, in tegenstelling tot de katholieken, in een filmkeuring geen vertrouwen. “Het winstogmerk van de bioscoop stond immers het aanleggen van scherpe zedelijke normen in de weg, zodat alleen ‘het ergste en het apert-ontoelaatbare’ uit films werd geweerd.”³³

In tegenstelling tot katholieke en protestants-christelijke zuilen, was er bij de sociaaldemocratische zuil wel sprake van een partijorgaan. Dit had als gevolg dat de idealen niet zozeer op basis van religieuze overwegingen tot stand waren gekomen, maar dat de focus meer lag op algemene sociale waarden zoals *gemeenschap*, *samenwerking*, *gelijkheid*, *klasse* en *gemeenschappelijk bezit*. Het socialisme streefde met name naar gelijkheid, wat tegemoet moest komen aan de behoeften van mensen. Ook de socialisten stredden voor vrijheid, maar wel op basis van sociale gelijkheid.³⁴

Binnen de liberale zuil waren de bindingen, in tegenstelling tot bij de drie bovenstaande zuilen, vrij los. Dit kwam omdat de liberale zuil eigenlijk geen aparte zuil was omdat liberale aanhangers dat zelf wensten, maar omdat dit het gevolg was van de terugtrekking van de andere groeperingen in hun eigen zuil. Binnen het liberalisme stond het individu centraal: “mensen worden in eerste instantie beschouwd als individuen en niet als leden van een gemeenschap of een groep.” De overige kenmerken van het liberalisme waren *vrijheid*, *rede*, *rechtvaardigheid*, *tolerantie* en *diversiteit*.³⁵ De *Nieuwe Rotterdamse Courant* werd dan ook als “tolk en heraut der liberale beginselen” gezien. De reputatie van de krant was gebaseerd op een veelzijdige, snelle berichtgeving en betrouwbare voorlichting. Dit resulteerde in een krant die “zorgvuldig werd getracht

31 Thunnis van Oort, *Film en het moderne leven in Limburg* (Hilversum: Thunnis van Oort/Uitgeverij Verloren, 2007), 139.

32 Pieter Bak, *Een ‘meneer’ van een krant. Trouw en Bruins Slot 1943-1968* (Kampen: Uitgeverij Kok, 1999), 232.

33 Bak, *Een ‘meneer’ van een krant*, 232-3.

34 Carl Devos beschreef in zijn boek politieke processen die zich op allerlei beleidsniveaus voordeden (zowel binnen België als ook op Europees vlak). Aangezien het liberalisme en het socialisme vele gezichten kenden, formuleerde hij de overeenkomende en meest kenmerkende concepten per stroming. Bron: Carl Devos, *De kleermaker en de keizer. Inleiding tot politiek en politieke wetenschappen* (Gent: Academia Press), 101-2.

35 Wielenga, *Nederland in de twintigste eeuw*, 81 ; Devos, *De kleermaker en de keizer. Inleiding tot politiek en politieke wetenschappen*, 94.

emoties te vermijden, hetgeen leidde tot een zakelijke, soms saaie wijze van nieuws brengen.”³⁶

Zoals gezegd hadden de twee neutrale dagbladen geen directe banden met een politieke partij en rekenende ze zichzelf niet tot een bepaalde zuil. *De Telegraaf* gaf dit zelf ook aan in haar blad: “Het dagblad ‘De Telegraaf’ geeft onpartijdig nieuws, zonder gebonden te zijn aan enige staatkundige partij, kerkelijke richting of belangengemeenschap, uitsluitend in dienst van ‘s Lands belang.”³⁷ In *Het geheim van De Telegraaf* gaf Mariëtte Wolf een aantal kenmerken van de krant aan. Ten eerste ontwikkelde *De Telegraaf* zich als een ijzersterk advertentiemedium. De voornaamste doelgroep van de krant waren namelijk “zelfstandige bedrijfshoofden, directeuren en bedrijfsleiders”, waar adverteerders veel interesse in hadden. Ten tweede had *De Telegraaf* als doel een “opwindende krant te maken” en “[m]eer dan de overige dagbladen stelt zij in haar berichtgeving de mens (achter de dader, het slachtoffer, de filmster, de atleet, de schrijver) centraal.” Om ten slotte nog meer lezers te werven, greep *De Telegraaf* al vanaf het begin af aan naar kansen “om tumult te veroorzaken en zichzelf in het middelpunt van de belangstelling te manoeuvreren.”³⁸

36 Schneider en Hemels, *De Nederlandse krant 1618-1978*, 231-2.

37 “De Telegraaf,” *De Telegraaf*, 1 september, 1956, 1.

38 Mariëtte Wolf, *Het geheim van De Telegraaf. Geschiedenis van een krant* (Amsterdam: Uitgeverij Boom, 2009), 352-3; 366-70.

2. HET AANDEEL VAN ROCK 'N' ROLL FILMS IN DE NEDERLANDSE PERS

Om een beeld te krijgen van de wijze waarop Amerikaanse rock 'n' roll films door de verzuilde Nederlandse pers werden ontvangen, werd in dit hoofdstuk onderzocht in hoeverre *De Telegraaf*, *de Volkskrant*, *Het Vrije Volk*, de *Nieuwe Rotterdamse Courant* en *Trouw* aandacht hebben besteed aan de Amerikaanse rock 'n' roll films. Dat wil zeggen, hoeveel berichten die betrekking hebben op rock 'n' roll films hebben zij geplaatst vanaf 1 september 1956 tot en met 31 december 1957, hoe staan de berichten in verhouding tot elkaar, waren er verschillen tussen de berichtgeving van de kranten onderling waar te nemen en hoe stond het aantal berichten over rock 'n' roll films in verhouding tot aandacht voor ander vermaak?

Naast de wekelijkse rubrieken werd er over het algemeen niet veel aandacht besteed aan rock 'n' roll films in verhouding met aandacht voor ander vermaak. De rock 'n' roll film die buiten deze vaste rubrieken het hoogste aantal berichten in ieder dagblad had was ROCK AROUND THE CLOCK. Zoals Hans Righart in zijn onderzoek constateerde werd er veel geschreven over de film in verband met de rock 'n' roll relletjes die plaatsvonden eind 1956 en begin 1957. Het aantal nieuwsartikelen voor de neutrale *Telegraaf* en het socialistische *Vrije Volk* waren opvallend hoog in vergelijking met die van de andere drie dagbladen, en inderdaad betrof dit hoge aantal nieuwsartikelen inderdaad de film ROCK AROUND THE CLOCK (zie grafiek 2). Voor het protestants-christelijke *Trouw* waren de twee nieuwsberichten over de film zelfs de enige twee berichten die er over rock 'n' roll films werden geplaatst. Een verklaring werd geformuleerd door Pieter Bak in zijn boek *Een 'meneer' van een krant*. Volgens Bak werden films door de protestants-christenen als een gevaar voor het 'geestelijk welzijn' gezien, aandacht voor films en met name de bioscoop zou dan ook een averechts effect hebben en de deur naar de bioscoop juist openen.³⁹ Wel bood *Trouw* veel ruimte voor advertenties, maar deze waren met name gericht op levensmiddelen en kleding. Daarnaast bood het dagblad wel ruimte voor een dagelijkse rubriek over radio, televisie en muziek, maar ontbrak er een rubriek voor film.⁴⁰

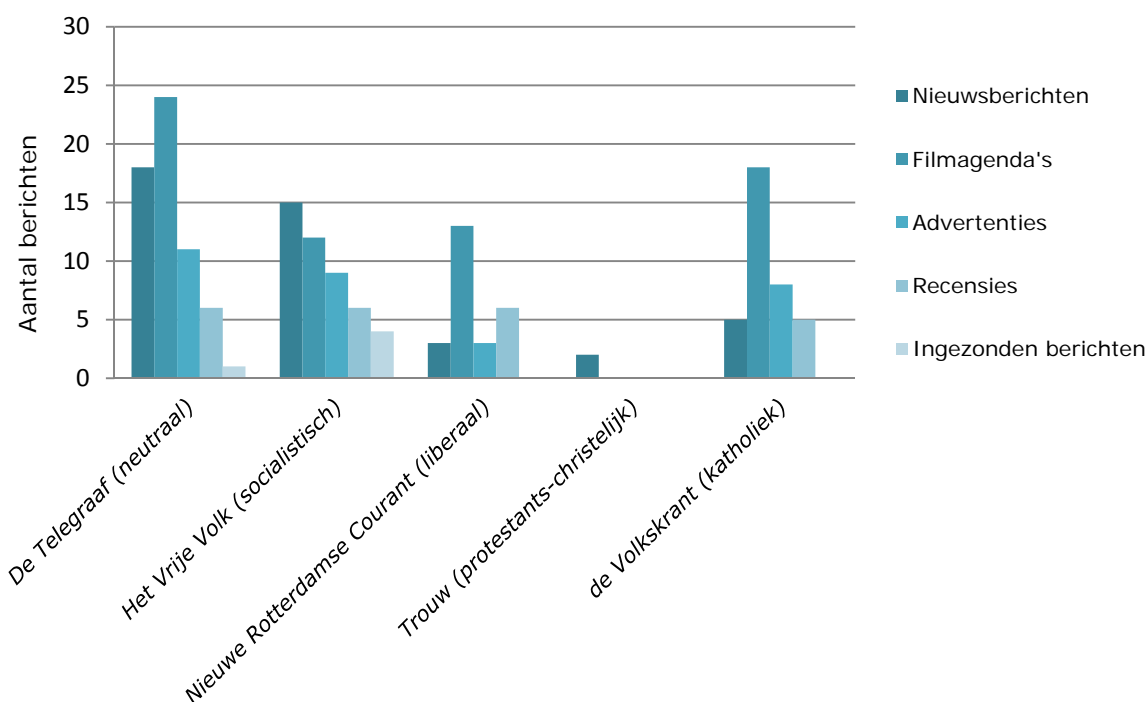
Hoewel de drie overige dagbladen minder artikelen plaatsten dan *De Telegraaf* en *Het Vrije Volk*, berichtten zij wel allemaal over drie rock 'n' roll relletjes in Enschede, Apeldoorn en Leeuwarden eind 1956 en begin 1957. De overige nieuwsberichten van *De Telegraaf* en *Het Vrije Volk* hadden niet alleen te maken met andere relletjes in Nederland, maar zetten de film ook in door deze in verband te brengen met gebeurtenissen die niet gerelateerde waren aan de rellen. Uit de kwalitatieve analyse is gebleken welke redenen beide dagbladen hadden om de film extra onder de aandacht te brengen en hoe de insteek van de dagbladen van elkaar verschilde.

³⁹ Bak, *Een 'meneer' van een krant*, 232.

⁴⁰ *Trouw*, 1 september, 1956.

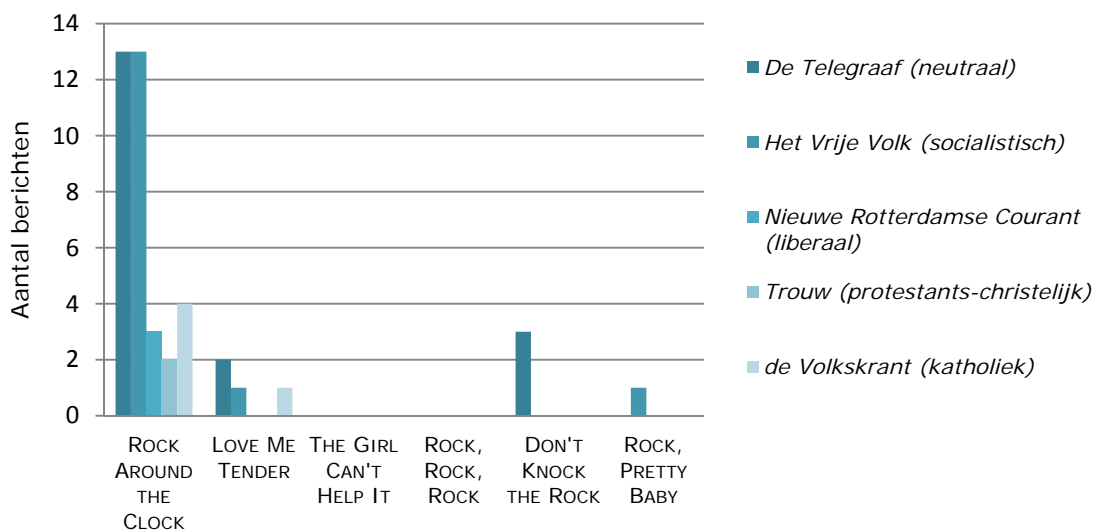
In tegenstelling tot *ROCK AROUND THE CLOCK* werden er in verhouding veel minder of zelfs geen nieuwsartikelen voor andere rock 'n' roll films geplaatst. Hier waren meerdere verklaringen voor te bedenken. Allereerst was het mogelijk dat er meer over de eerste rock 'n' roll film werd geschreven omdat deze inhoudelijk positiever door de Nederlandse dagbladers werd ontvangen. Deze stelling was aannemelijk wanneer we in acht namen dat volgens Righart er na de rellen van oktober 1956 pas scherpe morele veroordelingen over de film werden geformuleerd. Mogelijkerwijs werden het oordeel over de overige rock 'n' roll films hier aan verbonden. Daarnaast kon deze ontwikkeling ook worden verklaard door de *self-fulfilling mediapropecy*, zoals de sociologen Krantz en Vercruijssse dit formuleerden.⁴¹ Ze concludeerden dat de ophef over de eerste rock 'n' roll film werd veroorzaakt door de vele nieuwsberichten die de dagbladen hadden geplaatst. Indien journalisten zich bewust waren van het effect dat hun berichtgeving over *ROCK AROUND THE CLOCK* had op het gedrag van jongeren, plaatsten zij wellicht minder berichten over de overige films om verdere ophef te voorkomen.

Grafiek 1: totaal aantal berichten categorie per krant

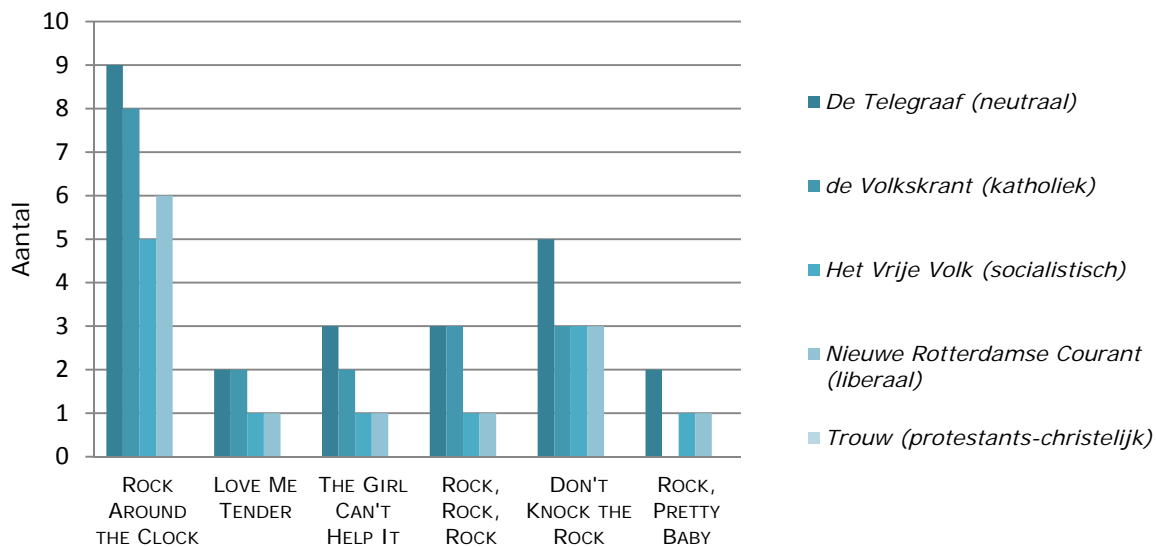
⁴¹ Krantz en Vercruijssse, *De jeugd in het geding*, 29 ; Ibidem, 147-8.

Grafiek 2: Totaal aantal nieuwsartikelen per film per dagblad

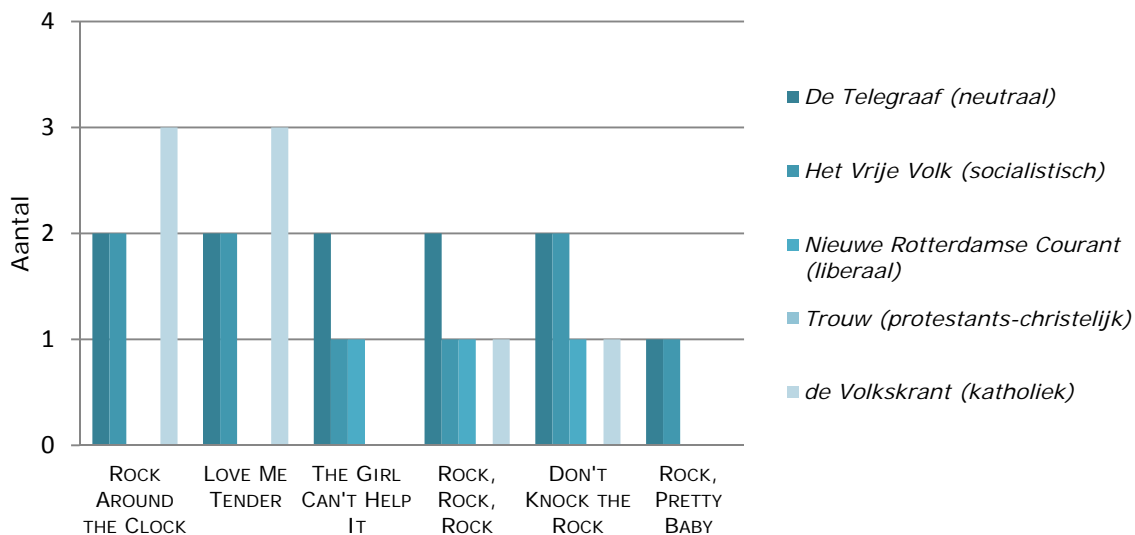

Ieder landelijk dagblad richtte zich op een stad in Nederland, waarbij bepaalde advertenties en/of terugkerende rubrieken informatie voor de desbetreffende stad betrof. Iedere week werd in *De Telegraaf* en *de Volkskrant* dan ook de filmagenda van Amsterdam geplaatst, en werd wekelijks de filmagenda van Rotterdam in de liberale *Nieuwe Rotterdamse Courant* en in het socialistische *Vrije Volk* geplaatst. Hoewel het aantal filmagenda's voor *Het Vrije Volk* en de *Nieuwe Rotterdamse Courant* nagenoeg gelijk waren, bestonden er tussen de neutrale *Telegraaf* en de katholieke *Volkskrant* wel een aantal grote verschillen. Ondanks dat ze voor dezelfde stad adverteerden, plaatste *De Telegraaf* voor de films *THE GIRL CAN'T HELP IT*, *DON'T KNOCK THE ROCK* en *ROCK, PRETTY BABY* opvallend meer filmagenda's dan *de Volkskrant* deed. *De Volkskrant* bleek erg selectief in het aanbieden van ruimte voor filmagenda's, recensies en advertenties. Voor de eerst twee rock 'n' roll films *ROCK AROUND THE CLOCK* en *LOVE ME TENDER* bood het dagblad juist het meeste ruimte voor advertenties. Daarentegen ontbraken er juist berichten voor de films *THE GIRL CAN'T HELP IT* en *ROCK, PRETTY BABY* in *de Volkskrant*. Voor *ROCK, PRETTY BABY* werd er door het dagblad zelfs geen recensie voor de film werd geschreven. Mogelijkerwijs had het ontbreken van informatie te maken met de strengere filmcontrole die de katholieken hanteerden. Wellicht dat de katholieke filmkeuring bepaalde in hoeverre een film gepromoot mocht worden op basis van de 'kwaliteit' van de film. Welke rol het gebrek aan informatie speelde in het oordeel van de verschillende films en hoe dit in verband kon worden gebracht met de verzuiling werd in het volgende hoofdstuk besproken.

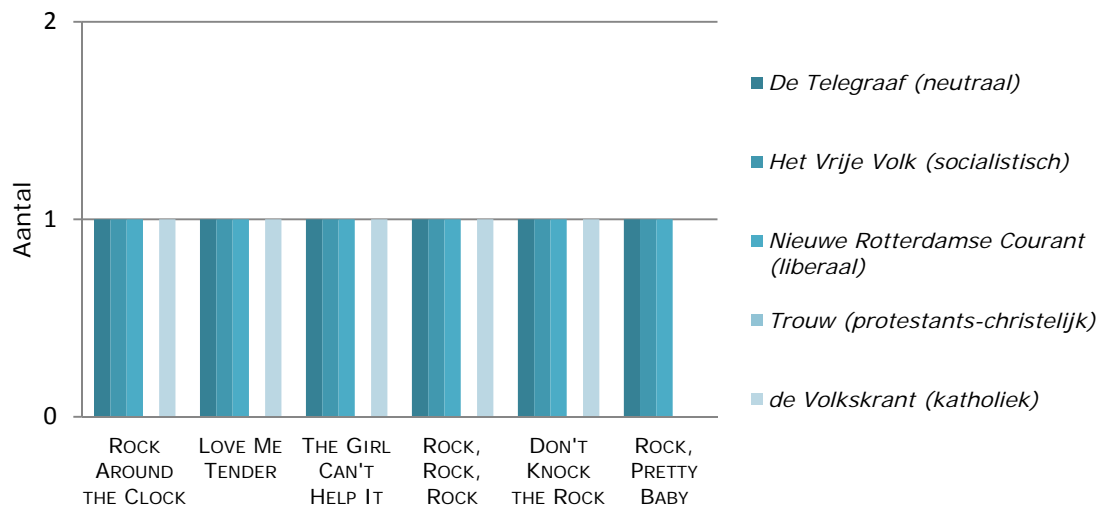
Grafiek 3: Totaal aantal filmagenda's per film per dagblad

Grafiek 4: Totaal aantal advertenties per film per dagblad

Grafiek 5: Totaal aantal Recensies per film per dagblad

3. DE ROCK-AROUND-THE-CLOCK-RELLERIJ

In de maand oktober van het jaar 1956 ontstonden er in Nederland verscheidene rock 'n' roll relletjes die voor, tijdens of na de filmvoorstellingen van de film ROCK AROUND THE CLOCK plaatsvonden. Om te kunnen verklaren hoe ieder dagblad het nieuws rondom de relletjes behandelde en hoe dit met de invloed van de desbetreffende zuil kon worden verbonden, werden in dit hoofdstuk de artikelen die betrekking hadden op de relletjes in Enschede, Leeuwarden en Apeldoorn met elkaar vergeleken. Daarnaast werd er getracht het hoge aantal nieuwsberichten voor *De Telegraaf* en *Het Vrije Volk* te verklaren.

De neutrale *Telegraaf* 'omarmde' de rock 'n' roll relletjes in het begin door hier veel aandacht op te vestigen. Het eerste bericht over rock 'n' roll rellen in Manchester werden meteen op de voorpagina geplaatst, als ook de artikelen over de rellen in Hengelo en Apeldoorn en Leeuwarden.⁴² De aandacht voor de laatste twee rellen gingen gepaard met de shockerende titel: "Rock-relletje met moeite bedwongen". Hiermee doelde het dagblad met name op de rel in Apeldoorn, waar volgens de krant "duizenden Rock 'n' Roll-liefhebbers [...] door te stad trokken."⁴³ Dit aantal werd door de andere dagbladen omschreven als "groepjes opgeschoten jongelui" en "een groepje jongelui". *Het Vrije Volk* meldde zelfs dat er "[g]een rumoer in Apeldoorn" had plaatsgevonden, alleen "[w]at deining misschien."⁴⁴ Niet alleen leek *De Telegraaf* feiten te overdrijven om onrust te veroorzaken, ook werden er details toegevoegd die de gebeurtenissen dramatiseerden. In het artikel over de rellen in Leeuwarden en Apeldoorn werd de nadruk gelegd op het spoor van vernieling die de jongeren achterlieten. Naast een opsomming van de vernielingen, werd de rancune volmaakt door de vermelding van twee jongens die dusdanig verwond waren geraakt dat één met een bloedende hoofdwond naar huis diende te gaan en de ander bewusteloos naar het ziekenhuis werd gebracht.⁴⁵

Naast het toevoegen van dramatiserende details liet het dagblad ook belangrijke details onvermeld. In het artikel over de rellen in Enschede schreef het dagblad dat zich "een enorme menigte jongelui" zich op het marktplein hebben verzameld. Volgens dit artikel waren alle aanwezigen jongeren die aanleiding tot moeilijkheden gaven. Uit het artikel van de liberale *Nieuwe Rotterdamse Courant* bleek deze informatie onvolledig en misleidend te zijn. Het dagblad meldde dat er inderdaad "duizenden mensen op de been waren", maar dat dit kwam door "belangstellenden, die rijen dik langs de straten

⁴² "Rock and roll baldadigheid," *De Telegraaf*, 15 oktober, 1956, 1; "Rock 'n' roll-rel in Manchester," *De Telegraaf* 11 september, 1956, 1.

⁴³ "In Leeuwarden en Apeldoorn. Rock-relletjes met moeite bedwongen," *De Telegraaf*, 22 oktober, 1956, 1.

⁴⁴ "Jeugd wilde 'rock 'n' roll. Relletjes na verbod van film in Apeldoorn," *Trouw*, 22 oktober, 1956, 3; "'Rock 'n' roll'-film NIET vertoond. Relletjes in Apeldoorn," *de Volkskrant*, 21 oktober, 1956,; "Rock and Roll rommelt doorn Nederland," *Het Vrije Volk*, 20 oktober, 1956, 9.

⁴⁵ "In Leeuwarden en Apeldoorn. Rock-relletjes met moeite bedwongen," *De Telegraaf*, 22 oktober, 1956, 1.

stonden."⁴⁶ De wijze waarop de *Nieuwe Rotterdamse Courant* hier het nieuws bracht was niet slechts gericht op het noteren van gebeurtenissen, maar het dagblad liet zien dat het juist de achterliggende reden voor gebeurtenissen wilde achterhalen en overbrengen. De krant had hiermee als doel rationele verklaringen te geven in plaats van een verhaal gebaseerd op emoties.

Niet alleen gaf de krant aan dat het verbod op de voorstelling van ROCK AROUND THE CLOCK averechts had gewerkt en de rellen juist had veroorzaakt, maar formuleerde ook de achterliggende gedachte van derellende jongeren: "Een groep van zestig jongens kon blijkbaar niet verkroppen, dat er van overheidswege zo weinig aandacht aan haar werd besteed en liep naar het politiebureau."⁴⁷ Alle handelingen in het artikel werden dan ook verklaard door emotie maar juist door rede. De politie realiseerde zich dat ze voor een moeilijke taak stonden, en zouden "bedachtzaam" optreden, de burgemeester op zijn beurt verbood de film niet klakkeloos, maar beschikte over aanwijzingen "die de vrees voor ordeverstoringen wettigden". Ten slotte uitte de directie niet zonder reden kritiek op het verbod, maar was dit omdat "men de rustig en normaal verlopen voorstellingen van deze film in Arnhem had bijgewoond en tot de conclusie was gekomen, dat de inhoud van de film minder opwindend was dan men na de relletjes in sommige plaatsen zou verwachten."⁴⁸

De benaderingswijze van de liberale *Nieuwe Rotterdamse Courant* kwam in veel opzichten overeen met de inhoudelijke berichtgeving van het socialistische *Vrije Volk*. Ook dit blad gaf aan dat het gezag rationeel en juist had gehandeld in Enschede, maar gaf juist ook aan dat dit niet opging voor de situatie in Gouda:

De exploitanten van het theater, blijkbaar bezorgd voor het nieuwe meubilair, hebben zich door de uitingen van baldadigheid in enkele plaatsen laten verleiden tot deze van weinig inzicht getuigende tactiek. Opwinding door muziek werd opwinding doordat men zich bedrogen voelde.⁴⁹

De krant formuleerde hier geen kritiek op het gedrag van jongeren, maar uitte juist kritiek op de aanpak van het theater. De ongelijke behandeling van de jongeren zou juist hebben gezorgd voor de onrust. Niet alleen uitte de krant kritiek op de genomen maatregelen, ook liet het zien hoe het vanuit socialistische hoek aangepakt diende te worden. Uit hoofdstuk 2 bleek dat *Het Vrije Volk* en *De Telegraaf* een hoog aantal artikelen plaatste over ROCK AROUND THE CLOCK. Waar eerder bleek dat *De Telegraaf* de film juist inzette om negatieve associaties aan te geven binnen de samenleving, zette *Het*

⁴⁶ "Rock and roll-rage te Enschede. Politie zal bedachtzaam doch streng optreden," *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 1 oktober, 1956, 2.

⁴⁷ "Rock and rollrelletjes. Vertoning verboden," *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 22 oktober, 1956, 4.

⁴⁸ Ibidem.

⁴⁹ "Rock and Roll rommelt door Nederland," *Het Vrije Volk*, 20 oktober, 1956, 9.

Vrije Volk de extra artikelen in om aan te geven hoe volgens hen wel met de jongeren en rock 'n' roll films omgegaan moest worden.

In het artikel van 20 oktober 1956 gaf *Het Vrije Volk* al aan dat "[o]ndanks de verbijsterende berichten uit het buitenland over wandaden na vertoning van de film 'Rock around the Clock' en ondanks de berichten over vernielingen in enige Nederlandse steden [...] de verplichtte opwinding over dit armetierige filmprodukt gelukkig matig" bleef.⁵⁰ Daarnaast plaatste het dagblad op 8 oktober 1956 een extra artikel met de titel "Relletjes op Schiedamseweg (niet door film)."⁵¹ Waar eerder bleek dat *De Telegraaf* de film juist inzette om negatieve associaties aan te geven binnen de samenleving, poogde het socialistische *Vrije Volk* dus juist de ophef over de film in te perken. De onschuld van de film werd benadrukt om de jongeren geen reden te geven tot baldadigheid. Uit de artikelen bleek dat jongeren door de relletjes steeds vader tegenover het gezag kwamen te staan. Het deelde de gemeenschap op in tweeën, wat vanuit socialistische hoek haaks stond op het ideaal van eenheid binnen de gemeenschap. Door de ophef in te perken, poogde het dagblad de twee partijen, jong en oud, niet verder uit elkaar te drijven, maar juist als een eenheid bij elkaar te houden.

Hoewel alle dagbladen het gedrag van de jongeren (grotendeels) afkeurden, trokken met name het socialistische en neutrale dagblad het nieuws rondom de relletjes breder. Zo lieten beiden de verschillende betrokken partijen 'aan het woord'. Zowel het protestants-christelijke *Trouw* als de katholieke *Volkscrant* deden dit niet, maar hielden het beiden juist bij een omschrijving van wat er zich tijdens de rellen had afgespeeld. De wijze waarop zij hun bericht formuleerden kwam grotendeels overeen. Ze zetten het baldadige gedrag van de "belhamels" en "onruststokers" tegenover de "krachtdadige" handelingen van de politie, die de demonstranten verzocht "uiteen te gaan", maar wat de jongeren weigerden.⁵² Beide dagbladen kozen duidelijk partij voor het traditionele gezag. Daarnaast werd de ernst van de situatie door *de Volkscrant* en *Trouw* enerzijds en de *Nieuwe Rotterdamse Courant* anderzijds, verschillend geformuleerd. In het artikel van de *Nieuwe Rotterdamse Courant* waren er een aantal jongeren die "de boel op stelten trachtten te zetten, bleven rondhangen en baldadig werden". Maar volgens *Trouw* en *de Volkscrant* was het als volgt: "[Een zeker deel van] De jeugd molesteerde de politie, sleepte rijwielrekken de rijweg op, vernielde ruiten en beschadigde auto's."⁵³ Het verschil in omschrijving van de situatie liet zien hoe er in de op religie gebaseerde zuilen gedacht werd over het baldadige gedrag van de jeugd. Dit strookte in geen enkel opzicht met het

⁵⁰ "Rock and Roll rommelt door Nederland," *Het Vrije Volk*, 20 oktober, 1956, 9.

⁵¹ "Relletjes op de Schiedamseweg," *Het Vrije Volk*, 8 oktober, 1956, 7.

⁵² "Rock and roll ook in Enschede," *Trouw*, 1 oktober, 1956, 4 ; "'Rock 'n roll'-film niet vertoond. Relletjes in Apeldoorn," *de Volkscrant*, 22 oktober, 1956, 1.

⁵³ "Rock and rollrelletjes. Vertoning verboden," *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 22 oktober, 1956, 4 ; "Jeugd wilde 'Rock 'n' roll'. Relletjes na verbod van film in Apeldoorn," *Trouw*, 22 oktober, 1956, 3 ; "'Rock 'n roll'-film niet vertoond. Relletjes in Apeldoorn," *de Volkscrant*, 22 oktober, 1956, 4.

gewenste gedrag binnen de traditionele kringen en moest dan ook bestraft worden. Wellicht dat het benadrukken van de ernst van de rellen bedoeld was om af te schrikken, maar zoals Krantz en Vercruijssse reeds constateerden was het juist deze afwijzende houding van ouderen die jongeren opstandig maakte.

In dit hoofdstuk werd er op basis van de artikelen over de ROCK AROUND THE CLOCK rellen in Enschede, Leeuwarden en Apeldoorn een vergelijkende analyse uitgevoerd om na te gaan hoe ieder dagblad schreef over dit nieuws. De neutrale *Telegraaf* bewees zich als sensatiezoeker, door veel nadruk op de rellen te leggen. De liberale *Nieuwe Rotterdamse Courant* bewees zich als een betrouwbaardere krant die gedreven werd door het liberale idee van de rede, door de rellen vanuit verschillende perspectieven te benaderen en aan te geven dat zowel voor- als tegenstanders van rock 'n' roll handelden vanuit rede ene niet vanuit emotie. De schrijfwijze van het socialistische *Vrije Volk* was gericht op het inperken van de ophef rondom de rock 'n' roll film. De verdeeldheid die de film veroorzaakte strookte niet met het socialistische ideaal van eenheid en gemeenschap en moest dan ook voorkomen of verholpen worden. Ten slotte toonden de katholieke *Volkskrant* en de protestants-christelijke *Trouw* een vergelijkbare wijze van berichtgeving. Beide dagbladen benadrukten het zinloze en onzedelijke gedrag van de jongeren en kozen nadrukkelijk partij voor het gezag. De berichtgeving rondom de rellen waren, zoals Krantz en Vercruijssse al constateerden, zeer uiteenlopend en maakten het voor hen daarom niet mogelijk een objectief beeld van de gebeurtenissen te construeren. Maar de berichten die zij als 'onzakelijk en tegenstrijdig' bestempelden, kon vanuit de verzuiling verklaard worden. Door de verschillende achterliggende belangen en idealen, verschilde niet alleen het berichtvolume, maar ook de inhoud en toon van ieder bericht per dagblad.

4. FILMKRITIEK

In dit hoofdstuk werden de recensies voor iedere film met elkaar vergeleken. Tijdens de vergelijking werd er gelet op terugkomende elementen binnen de berichten en hoe deze verklaard konden worden door de ideologie van de desbetreffende zuil. Er werd gelet op het onderwerp van iedere recensie en de wijze waarop dit onderwerp door de desbetreffende krant werd beoordeeld. Daarnaast werden de verschillen tussen het aantal filmagenda's per dagblad geprobeerd te verklaren.

Zoals Hans Righart al stelde vertegenwoordigden de vele rock 'n' roll films een ideaal van "vrijheid, erotiek, mobiliteit, rebellie tegenover gezag van vaders, moeder, leraren en chefs, solidariteit van jongeren tegenover ouderen," die het maakten tot "de ventiefunctie waar de naoorlogse generatie naar zocht."⁵⁴ Aangezien jongeren zich met name voelden aangetrokken tot deze idealen, sloot dit participatie van ouderen grotendeels uit. Met name voor socialisten vormde dit een probleem, aangezien zij streefden naar eenheid binnen de gemeenschap. Om deze eenheid te bewerkstelligen, moesten beide partijen, jong en oud, dichter bij elkaar gebracht worden door middel van (wederzijds) begrip. Uit de recensies van het socialistische *Vrije Volk* bleek met name hoe de oudere generatie dacht dit te bereiken:

Men moet waarschijnlijk niet ver over de twintig zijn om van 'Rock around the Clock' naar lichaam en geest te genieten. Maar wij kunnen u verzekeren, dat die muziek inderdaad iets fascinerends en opwindends heeft, ook voor mensen die zich er eerst wat onwennig bij voelen. Wij hebben het zelf ervaren.⁵⁵

Jongeren werden wel genoemd in de recensies, maar dit had als doel aan te geven dat jongeren de voornaamste fans waren van de rock 'n' roll films. Uit de recensies bleek dan ook dat zij de films wel zouden bezoeken, maar dat het vooral de ouderen waren die overtuiging nodig hadden om te film te gaan zien. Uit de recensie van de film DON'T KNOCK THE ROCK bleek hoe ver er gegaan werd om ouderen naar de bioscoop te krijgen. Het dagblad had namelijk, in tegenstelling tot bij de andere films, grote inhoudelijke kritiek op de film: "De muziek-nummers zijn bijeengehouden door een prekerig verhaal over de onschuld en opvoedkundige waarde van 'Rock 'n roll'." Toch vonden ze een manier om de film aan te raden: "Het verhaal is héél erg. Maar als musical is deze 'Don't knock the rock' werkelijk amusant."⁵⁶ Door de film binnen een ander perspectief te plaatsen, hoopte het dagblad de film alsnog te kunnen aanraden.

Hoewel deze aanpak opging voor veel rock 'n' roll films, bleek dit niet het geval te zijn voor de film ROCK, PRETTY BABY. In tegenstelling tot de voorgaande, overwegend positieve, recensies had het dagblad geen goed woord over voor deze film: "ROCK

⁵⁴ Righart, *De eindeloze jaren zestig. Geschiedenis van een generatieconflict*, 27, 31.

⁵⁵ "Voor teen-agers maar voor hen niet alleen!," *Het Vrije Volk*, 1 september, 1956, 9.

⁵⁶ "Rock 'n roll-musical: heupwiegen en gillen," *Het Vrije Volk*, 16 februari, 1957, 9.

PRETTY BABY' is gekruid met de gewone dosis luidruchtige muziek en overdreven sentiment."⁵⁷ Het oordeel van de Centrale Filmkeuring bood wellicht een verklaring voor de negatieve reactie van het dagblad. Er werd namelijk vastgesteld dat het "ouderlijk paar in de film [een] [...] paedagogisch-psychologisch zwakke rol" speelde en dat de "houding der volwassenen in de film [...] verwerpelijk" was.⁵⁸ De kans dat ouderen door de film de rock 'n' roll cultuur beter zouden begrijpen was nihil. Het verklaarde waarom de film niet voor ouderen werd aangeraden. Om wrijving tussen jong en oud over de inhoud te voorkomen, paste het dagblad een eerder gebruikte strategie toe: het poogde ophef over de film te voorkomen door aan te geven dat "de vele Rock and Roll-films, die na een tijdlang zo in de mode geweest [te] zijn, er nu langzamerhand uitraken."⁵⁹

Net als het socialistische dagblad raadde ook de liberale *Nieuwe Rotterdamse Courant* rock 'n' roll films aan voor niet-jongeren. De films waren dan ook interessant voor "hen" of voor "die toeschouwer" die "deze tijd willen leren kennen en eventueel begrijpen."⁶⁰ Deze benaderingswijze was onpersoonlijker geformuleerd zodat ieder individu zich aangesproken kon voelen. De reden voor deze benaderingswijze lag binnen de verzuiling en het liberalisme zelf. Aangezien liberalen tegen de verzuiling waren, vormden zij 'noodwillig' een aparte groep binnen de samenleving die een minder overtuigende en eenduidige ideologie aanhingen. Daarom was het voor het liberale dagblad van belang zich niet te richten op een specifieke groep, zoals bij de socialisten, protestants-christenen en katholieken wel het geval was, maar juist op het individu.

De kritische en rationele houding, die in de nieuwsberichten van de *Nieuwe Rotterdamse Courant* al naar voren kwam, kwam ook tot uiting in de recensies. Met name in het bericht over de film THE GIRL CAN'T HELP IT omarmden de andere dagbladen de inhoud van de film vanwege de sarcastische wijze waarop de rock 'n' roll industrie werd neergezet. De *Nieuwe Rotterdamse Courant* onderscheidde zich door aan te geven dat ondanks de film "op een allervriendelijkste manier de draak steekt met de huidige rock and roll-manier en de verering van actrices die in de film worden aangeduid als 'seks-pots'", de film zelf ook dankbaar gebruik maakte van sterren als Jane Mansfield en andere grote rock 'n' roll sterren. Deze kritische analyse van de inhoud was illustratief voor de rede waar het liberalisme veel waarde aan hechtte.

Toonaangevend voor de identiteit van *De Telegraaf* was de recensie voor de film LOVE ME TENDER. In tegenstelling tot de andere recensies, werd er veel aandacht gevestigd op de recensie door grootte van het artikel, de krantenkop en de bijgevoegde foto van Elvis. *De Telegraaf* presenteerde zich hierdoor inderdaad als een dagblad dat het

⁵⁷ "Rock and Roll in CAPITOL," *Het Vrije Volk*, 27 april, 1957, 5.

⁵⁸ "Rock, pretty baby (1956 USA)," Cinemacontext, geraadpleegd op 2 maart, 2015, <http://www.cinemacontext.nl/id/F017701>.

⁵⁹ "Rock and Roll in CAPITOL," *Het Vrije Volk*, 27 april, 1957, 5.

⁶⁰ "The girl can't help it," *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 30 maart, 1957, 9 ; "Films te Rotterdam," *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 15 december, 1956, 9.

nieuws achter de mens, in dit geval de filmster, centraal zette. De recensie ging bijna uitsluitend in details over het leven en carrière van Elvis en liet de film LOVE ME TENDER voor een groot deel links liggen. Opnieuw werden er veel, niet aan de film gerelateerde, details gebruikt om het verhaal rondom Elvis interessanter te maken.⁶¹

Hoewel de resultaten van bovenstaande analyse complimenteerde met het omschreven profiel van *De Telegraaf*, kwam dit niet overeen met de inhoud van de overige recensies die eerder behouden dan sensatiegericht was. Dit viel met name op in de recensies voor DON'T KNOCK THE ROCK en ROCK, PRETTY BABY, aangezien het socialistische *Vrije Volk* en de katholieke *Volkscrant* juist kritiek uitten op de inhoud van de films. Over DON'T KNOCK THE ROCK bleef het *De Telegraaf* oppervlakkig en gaf het nauwelijks inhoudelijke kritiek. Vervolgens was er ook niks bijzonders aan de film ROCK, PRETTY BABY, aangezien het uit een "clichéverhaaltje" bestond, waar alle rock 'n' roll films op gebaseerd waren. Op een paar aanpassingen na was "alles hetzelfde. Ook het geluid."⁶² Dit was opvallend aangezien uit hoofdstuk 1 bleek dat *De Telegraaf* graag kritiek uitte op rock 'n' roll films. Een mogelijke verklaring school in de extra berichten van *De Telegraaf*. Uit hoofdstuk 2 bleek dat *De Telegraaf* één van de dagbladen was die naast nieuwsberichten voor ROCK AROUND THE CLOCK, ook nog nieuwsartikelen plaatste voor DON'T KNOCK THE ROCK. Ook in deze artikelen moesten opvallen door middel van foto's en grote koppen, maar hadden een andere insteek dan de berichtgeving over de rellen. Het eerste bericht luidde: "Amsterdam hield de Rock in toom" en omschreef de rock 'n' roll danswedstrijd in Amsterdam die zelfs door ouderen "meeslepend" werd genoemd. Het tweede artikel was een analyse van de relatie tussen jongeren en rock 'n' roll: "Wij nemen hen zeker de Rock 'n roll niet kwalijk. Zolang er vrolijke en blijde jonge mensen zijn, zolang er gedanst worden."⁶³ Het dagblad noemde de film DON'T KNOCK THE ROCK in beide artikelen en bracht het in verband met positieve gebeurtenissen rondom rock 'n' roll. Het dagblad nam hierdoor een meer 'socialistische' benadering aan door juist geen ophef te willen creëren, maar juist begrip voor de jongeren te tonen. Wellicht dat de gebeurtenissen rondom de film ROCK AROUND THE CLOCK zo ernstig bevonden werden, dat zelfs 'de sensatiezoeker' *De Telegraaf* de gevolgen van haar berichtgeving inzag en daardoor de toon van haar artikelen aanpaste. In ieder geval bleek *De Telegraaf* te weten wat het succes was van ROCK AROUND THE CLOCK: "Het is een bekend feit uit de zakenwereld dat een succes om herhaling vraagt. De eerste rock 'n roll-film met Bill Haley was een onverwacht succes mede dank zij publiciteit en relletjes."⁶⁴ Dit impliceerde

⁶¹ "Love me tender' met Elvis Presley," *De Telegraaf*, 15 december, 1956, 13.

⁶² "Don't knock the rock," *De Telegraaf*, 16 februari, 1957, 13 ; "Rock, Pretty Baby," *De Telegraaf*, 23 februari, 1957, 11.

⁶³ "Amsterdam hield de Rock in toom," *De Telegraaf*, 7 februari, 1957, 13 ; "Wat voor meisjes zijn het toch die rock 'n' roll dansen," *De Telegraaf*, 9 februari, 1957, 15.

⁶⁴ "Don't knock the rock," *De Telegraaf*, 16 februari, 1957, 13.

dat het dagblad zich realiseerde dat door ophef en publiciteit de rock 'n' roll films juist populair zouden blijven.

De katholieke *Volkscrant* formuleerde in haar recensies van de rock 'n' roll films in tegenstelling tot andere dagbladen weinig inhoudelijke kritiek op rock 'n' roll films maar gaf met name kritiek op de productie- en vertoningscontext van de films: "De 'rock and roll' is de nieuwe illusie van de vermaakindustrie, die 't allereerst bekommerd is om geldverdiene en uitleven en 't laatst om beschaven, amuseren en ontspannen."⁶⁵ Het oordeel van de rock 'n' roll films ging in dit geval samen met het oordeel van de katholieken over het materialistische verlangen van de consumptiemaatschappij. Dat de industrie slechts gericht was op het verdienen van geld, kwam ook terug in de wijze waarop de krant kritiek uitte op de wijze waarop talentloze sterren die tot sterren werden "opgebouwd".⁶⁶ De krant uitte zo ook haar onbegrip voor de populariteit van 'ongetalenteerde' sterren zoals Elvis Presley; "Bij hem vergeleken [was] Johnny Ray een groot kunstenaar" en was Bill Haley een tweederangs ster "die de filmindustrie ook eens een kans heeft gegeven na alle echte mooie sterren."⁶⁷ Kortom, sterren in de rock 'n' roll films hadden geen natuurlijk talent, maar werden gemaakt. Door middel van de kritiek die het dagblad gaf op de productiecontext van rock 'n' roll films, dienden de recensies voor nog een ander doel. Net als het socialistische *Vrije Volk* poogde ook de katholieke *Volkscrant* het kijkgedrag van haar lezer te willen beïnvloeden. Maar waar de socialisten streefden naar een zo breed mogelijk publiek voor rock 'n' roll films, benadrukte het katholieke dagblad impliciet het verschil tussen rock 'n' roll films en 'kwaliteitsfilms'. Deze benadering kwam overeen met het verlangen van de katholieke elite om iedere maatschappelijke activiteit te controleren.

Maar het verlangen naar controle trok bij de katholieken verder dan filmkritiek alleen. In hoofdstuk 2 werd reeds geconstateerd dat het aantal filmagenda's en advertenties voor Amsterdam sterk verschilden tussen de neutrale *Telegraaf* en de katholieke *Volkscrant*. Uit een vergelijking tussen beide advertenties van 21 en 22 februari 1957 bleek dat *de Volkscrant* hier bewust voor had gekozen. Onder de filmladders van *de Volkscrant* werd vermeld dat wanneer het oordeel van de extra katholieke filmkeuring afweek van die van de landelijke Centrale filmkeuring, dit in de wekelijkse rubriek 'Premières' werd aangegeven. Maar uit onderstaande filmagenda's van *De Telegraaf* en *de Volkscrant* bleek deze maatregel uiteindelijk niet streng genoeg te zijn voor zowel *THE GIRL CAN'T HELP IT* als *ROCK, PRETTY BABY*. Beide films werden wel in de

⁶⁵ "'Rock and roll' de zoveelste dansrage," *de Volkscrant*, 1 september, 1956, 15.

⁶⁶ "Filmpremières," *de Volkscrant*, 30 maart, 1957, 17.

⁶⁷ "Filmpremières," *de Volkscrant*, 15 december, 1956, 15 ; "Filmpremières," *de Volkscrant*, 16 februari, 1957, 13.

filmladder van *De Telegraaf*, maar niet in die van *de Volkskrant* geplaatst.⁶⁸ Hoogstwaarschijnlijk vormde de erotische scènes in beide film een probleem. Uit het oordeel van de Centrale Filmkeuring bleek reeds dat de erotische scènes in de beide films ze “te opwindend en geestelijk verwarrend” maakten voor jongeren onder de achttien.⁶⁹ Aangezien de katholieke filmkeuring gedreven werd door onder andere ‘bezorgdheid over jeugdwezijn’, zou dit een verklaring kunnen zijn voor de maatregelen die de katholieken namen met betrekking tot deze films. Deze veranderingen in ‘standaard’ rubrieken illustreerden de grote ideologische en organisatorische invloed van de katholieke zuil op hun spreekbuis.

In dit hoofdstuk werden de verschillende recensies en filmagenda's van verschillende dagbladen en films beoordeeld op hun inhoud, het onderwerp wat ze aansneden en hoe ze hier over schreven. Inhoudelijk werden rock 'n' roll films niet geprezen, behalve wanneer er sarcastisch met de inhoud om werd gegaan zoals in de film *THE GIRL CAN'T HELP IT* het geval was. Net als in de analyse van de nieuwsberichten kwam ook hier de kritische en beschouwelijke houding van de *Nieuwe Rotterdamse Courant* terug door te benadrukken dat ondanks de sarcastische toon, de film zelf ook dankbaar gebruik maakte van de rock 'n' roll industrie. Bovendien kwam ook het liberale ideaal van het individu naar voren in de wijze waarop de *Nieuwe Rotterdamse Courant* rock 'n' roll films aan haar lezer aanraadde. Het socialistische dagblad *Het Vrije Volk* zette haar strategie naar het creëren van eenheid, zoals bleek uit hoofdstuk 3, voort door ouderen te betrekken bij rock 'n' roll films. Ze benadrukten in hun recensies de positieve aspecten van de films, op basis waarvan ouderen ze ook interessant zouden vinden. Waar deze strategie, door de inhoud van de film, niet opging, viel het dagblad terug op de eerder gebruikte strategie om geen ophef over de film of over de inhoud te veroorzaken. In de recensies van de katholieke *Volkskrant* trok de focus op zedelijkheid en controle van de nieuwsartikelen door tot in de recensies. De kritiek die het dagblad gaf op rock 'n' roll films doelde om aan te geven wat als goede films moest worden gezien, waar rock 'n' roll films geen deel van uitmaakten. Het verlangen van de katholieken naar het controleren van iedere maatschappelijke activiteit kwam ook tot uiting in *de Volkskrant*, door het weglaten van filmagenda's voor *THE GIRL CAN'T HELP IT* en *ROCK, PRETTY BABY*. Ten slotte resulteerde de neutraliteit en ongebondenheid van *De Telegraaf* in een verscheidene berichtgeving. Enerzijds vestigde het dagblad de aandacht op de filmster door in de recensie van *LOVE ME TENDER* niet de rock 'n' roll film, maar Elvis centraal te zetten. zette het dagblad het verhaal achter de filmster centraal. Daarnaast maakte sensatiegerichte berichtgeving in de nieuwsartikelen rondom *Rock*

⁶⁸ Hoewel er wel een recensie voor *THE GIRL CAN'T HELP IT* werd geschreven en de film in de eerste twee filmagenda's van *de Volkskrant* wel werd geplaatst, werd de film alsnog uit de laatste filmagenda verwijderd.

⁶⁹ “Girl can't help it, The (1956 USA),” *Cinemacontext*, geraadpleegd op 2 maart, 2015, <http://www.cinemacontext.nl/id/F017598>

AROUND THE CLOCK plaats voor een meer behouden berichtgeving die eerder gericht was het op het creëren van begrip voor rock 'n' roll films dan voor het veroorzaken van tumult en sensatie.

CONCLUSIE

Op basis van literatuur werd de cultureel-politieke context van Nederland in de jaren vijftig, toen rock 'n' roll films hun intrede maakten, geschetst. De verzuiling in Nederland deelde de Nederlandse samenleving op in verschillende blokken, die ieder hun eigen communicatiemiddelen hadden om hun idealen te verspreiden. *De Volkskrant* (katholiek), de *Nieuwe Rotterdamse Courant* (liberaal), *Het Vrije Volk* (socialistisch) en *Trouw* (protestants-christelijk) 'spraken' ieder vanuit een zuil, terwijl *De Telegraaf* neutraal was. Op basis van een kwantitatieve analyse werd de ontvangst van de rock 'n' roll films per dagblad in beeld gebracht. De meest opvallende resultaten werden vervolgens meegenomen in de kwalitatieve analyse. Op basis van deze inhoudelijke analyse van de gevonden nieuwsartikelen, recensies en filmagenda's werd er vervolgens onderzocht hoe ieder verzuild dagblad over deze films schreef en hoe dit in verband stond met de idealen van de desbetreffende verbonden zuil.

De hoofdvraag van dit onderzoek luidde: welke rol speelde de verzuiling in de ontvangst van Amerikaanse rock 'n' roll films door de Nederlandse dagbladpers tussen 1956 en 1958? Uit dit onderzoek kan geconcludeerd worden, dat het oordeel van de dagbladen over rock 'n' roll films, grotendeels werd bepaald door de idealen binnen de achterliggende zuilen. De verzuiling beïnvloedde vervolgens ook de manier waarop Nederlandse dagbladen hun nieuws en oordeel over de films in hun berichten naar voren brachten. Het bepaalde dus welke onderwerpen binnen rock 'n' roll films zij aansneden en hoe zij hier vervolgens over oordeelden. Zo was de neutrale *Telegraaf* niet verbonden aan een zuil, wat resulteerde in een contrasterende berichtgeving. Terwijl zij in eerste instantie sensatiegericht schreef over rock 'n' roll, paste zij haar benadering in zowel haar nieuwsberichten als recensies na de rellen van oktober 1956 aan door rock 'n' roll films met positieve gebeurtenissen te verbinden. Het socialistische *Vrije Volk* benadrukte vanaf het begin de positieve kanten van de rock 'n' roll films om zo ophef te voorkomen en ze voor een zo breed mogelijk publiek beschikbaar te stellen. De *Nieuwe Rotterdamse Courant* schreef door haar liberale achtergrond op een beschouwelijke, doch kritische wijze over rock 'n' roll films. Het katholieke dagblad *de Volkskrant* stond daarentegen erg kritisch tegenover de inhoud van de films en beoordeelden de rock 'n' roll films met name op zedelijkheid. Ze concludeerden dat niet iedere rock 'n' roll film hier aan voldeed en daarom uit hun spreekbuis gemeden moest worden. De kritiek van de protestants-christenen op rock 'n' roll films was met name gericht op het effect dat rock 'n' roll films hadden op de jeugd aangezien *Trouw* alleen over de films berichtte in relatie tot de relletjes van oktober 1956.

Op basis van deze bevindingen kon er gereflecteerd worden op het historiografische kader aan het begin van dit onderzoek. De sociologen Daniel Krantz en Emiel Vercrujisse poogden in hun boek *De jeugd in het geding* het opstandige gedrag van

de jeugd in de jaren vijftig in Nederland te verklaren. Ze wilden een aantal incidenten objectief in kaart brengen, onder andere de rellen rondom de rock 'n' roll film *Rock Around the Clock* in oktober 1956, en verklaren waarom jongeren dit baldadige gedrag tegenover het gezag vertoonden. De onderzoekers concludeerden dat de oorzaak van de rellen allereerst verklaard kon worden door de zogeheten *self-fulfilling mediapropecy*; de sensatiezucht, het uitvergroten van de rellen in binnen- en buitenland van de Nederlandse pers had juist ophef over de film veroorzaakt. Zij maakten hierin geen onderscheid tussen de benaderingswijzen van ieder dagblad maar concludeerden dat dit gold voor de hele Nederlandse pers. Uit dit onderzoek bleek de berichtgeving tussen verschillende Nederlandse dagbladen wel degelijk te verschillen. Het bleek dat met name liberale *Nieuwe Rotterdamse Courant* en het socialistische *Vrije Volk*, op basis van hun liberale ideaal rede en socialistische ideaal van eenheid, hun berichtgeving zo vormgaven dat dit geen commotie zou veroorzaken. De stelling dat de *self-fulfilling mediapropecy* de oorzaak was van de rellen werd niet ontkracht, maar hier werd aan toegevoegd dat er ook Nederlandse dagbladen waren die de ophef rondom de film *Rock Around the Clock* wilden voorkomen en/of beperken.

Dit onderzoek droeg niet alleen bij aan onderzoek naar de 'Rock-Around-the-Clock-rellen' in oktober 1956, maar schetste door middel van filmrecensies en filmagenda's ook een breder beeld de ontvangst van rock 'n' roll films in verzuild Nederland. Waar Hans Righart in zijn boek *De eindeloze jaren zestig. Geschiedenis van een generatieconflict* al onderscheid maakte tussen het inhoudelijke oordeel van de film *Rock Around the Clock* en de reacties van de Nederlandse pers naar aanleiding van de rellen van oktober 1956, bouwde dit onderzoek hierop voort door het oordeel van de dagbladen over latere rock 'n' roll films ook in de analyse op te nemen. In dit onderzoek werd er geconstateerd dat ieder verzuild dagblad anders schreef over iedere rock 'n' roll film en dat dit (grotendeel) te verklaren was door de idealen die de verbonden zuil aanhing. Helaas maakte het overschot aan bronnenmateriaal het niet mogelijk dieper in te gaan op de kritiek die ieder verzuild dagblad had over iedere rock 'n' roll film.

Om dit onderzoek van een grondigere onderbouwing te voorzien, zou het raadzaam zijn alle edities van de niet gedigitaliseerde kranten op micro te bekijken om er zo voor te zorgen dat er geen berichten over het hoofd werden gezien. Daarnaast was het maken van een vergelijking tussen de verschillende zuilen lastig aangezien er geen heldere en eenduidige formulering gevonden werd per ideologie per zuil. Zoals Karel Dibbets al stelde werd er 'niet vrijuit gesproken over de verschillende zuilen voor 1960'. waardoor er in die tijd weinig over verschillende ideologieën geschreven werd.

Aangezien er geen diepgaande analyse uitgevoerd kon worden naar de inhoudelijke verschillen tussen de rock 'n' roll films, en dit na dit onderzoek nog redelijk onbelicht blijft, lijkt mij dit een interessant vervolgonderzoek. Daarnaast was de

onderzochte periode voor dit onderzoek betrekkelijk kort. Het zou interessant kunnen zijn deze periode door te trekken naar de jaren zestig om zo de houding van Nederlandse dagbladen ten opzichte van rock 'n' roll film in de jaren vijftig te vergelijken met die van de jaren zestig.

LITERATUURLIJST

"Attendance." *Motion Picture Herald*, 17 maart, 1956.

Bak, Pieter. *Een 'meneer' van een krant. Trouw en Bruins Slot 1943-1968*. Kampen: Uitgeverij Kok, 1999.

Blom, Hans. *Crisis, bezetting en herstel. Tien studies over Nederland 1930-1950*. Den Haag: Universitaire Pers Rotterdam, 1989.

Blom, Hans. "De jaren vijftig en de jaren zestig." Recensie van *Nieuw Babylon in aanbouw. Nederland in de jaren zestig*, door James C. Kennedy, *De eindeloze jaren zestig. Geschiedenis van een generatieconflict*, door Hans Righart en *Een stille revolutie? Cultuur en mentaliteit in de lange jaren vijftig*, door Paul Luykx en Pim Slot, ed. Bijdragen en mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden 112, nummer 4, 1997.
URL: <https://www.bmgn-lchr.nl/index.php/bmgn/article/viewFile/4571/4625>.

Centraal Bureau voor de Statistiek. *Vrije-tijdsbesteding in Nederland Winter 1955/'56: deel 2: Leesgewoonten*. Zeist: Uitgeversmaatschappij W. De Haan, 1957.

Dibbets, Karel. "Neutraal in een verzuild land. Het taboe van de Nederlandse filmcultuur." *Tijdschrift voor Mediageschiedenis* 9-2 (2006): 48.

Devos, Carl. *De kleermaker en de keizer. Inleiding tot politiek en politieke wetenschappen*. Gent: Academia Press, 2012.

Doherty, Thomas. *Teenagers & Teenpics: The Juvenilization of American Movies in the 1950s*. Londen: Unwin Hyman Ltd, 1998.

Greene et al. "Toward a Conceptual Framework for Mixed-Method Evaluation Designs." *Educational Evaluation and Policy Analysis* 11, nummer 3 (1989): 255,-274.
Bezocht op 11 januari, 2015. doi: 10.3102/01623737011003255.

Kesten, Annemarie, en Denise D. Bielby. "Film Discourse on the Praised and Acclaimed: Reviewing Criteria in the United States and United Kingdom." *Popular communication: The International Journal of Media and Culture* 10, nummer 3 (2012): 183-200. Bezocht op 10 januari, 2015. doi: 10.1080/15405702.2012.682931.

- Koenen, M.J. en J.B. Drewes. *Wolters' Woordenboek Nederlands Koenen*. Groningen: Wolters Noordhoff, 1992.
- Krantz, Daniel E. en Emiel V.W. Vercruysse. *De jeugd in het geding*. Amsterdam: De Bezige Bij, 1959.
- Leeuw, Kitty de., ed. *Jong! Jongerencultuur en stijl in Nederland 1950-2000*. Zwolle: Waanders Uitgeverij, 2000.
- Lijphart, Arend. *Verzuiling, pacificatie en kentering in de Nederlandse politiek*. Amsterdam: J.H. de Bussy, 1968.
- Lijphart, Arend. *Verzuiling, pacificatie en kentering in de Nederlandse politiek*. Amsterdam: Arend Lijphart c/o Amsterdam University Press, 2007.
- Maltby, Richard. "On the prospect of writing cinema history from below." *Tijdschrift voor Mediageschiedenis* 9-2 (2006): 85.
- Oort, Thunnis van. *Film en het moderne leven in Limburg*. Hilversum: Thunnis van Oort/Uitgeverij Verloren, 2007.
- Plasse, Jan van de. *Kroniek van de Nederlandse dagblad- en opiniepers*. Amsterdam: Otto Cramwinckel Uitgever, 2005.
- Righart, Hans. *De eindeloze jaren zestig. Geschiedenis van een generatieconflict*. Amsterdam: Uitgeverij de Arbeiderspers, 1995.
- Rooy, Piet de. "Een zoekende tijd. De ongemakkelijke democratie," in *Land van Kleine gebaren: een politieke geschiedenis van Nederland 1780-1990*. Amsterdam: Boom Uitgeverij, 1999.
- Rogier, Ludovicus J. *Katholieke herleving, Geschiedenis van katholiek Nederland sinds 1853*. Den Haag, 1956.
- Schneider, Maarten en Joan Hemels. *De Nederlandse krant 1618-1978. Van 'nieuwstydninghe' tot dagblad*. Baarn: Uitgeverij het wereldvenster Baarn, 1979.

Stuurman, Siep. *Verzuiling, kapitalisme en patriërchaat. Aspecten van de ontwikkeling van de moderne staat in Nederland*. Nijmegen: SUN Socialistiese Uitgeverij Nijmegen, 1983.

Wielenga, Friso. *Nederland in de twintigste eeuw*. Amsterdam: Uitgeverij Boom, 2009.

Wolf, Mariëtte. *Het geheim van De Telegraaf. Geschiedenis van een krant*. Amsterdam: Uitgeverij Boom, 2009.

PRIMAIR BRONNENMATERIAAL

Cinemacontext. "Girl can't help it, The (1956 USA)." Geraadpleegd op 2 maart, 2015.
<http://www.cinemacontext.nl/id/F017598>.

Cinemacontext. "Rock, pretty baby (1956 USA)." Geraadpleegd op 2 maart, 2015.
<http://www.cinemacontext.nl/id/F017701>.

De Telegraaf, 1 september 1956 – 31 december 1959.

"Rock around the clock." *De Telegraaf*, 1 september, 1956.

"Rock 'n roll-rel in Manchester." *De Telegraaf*, 11 september, 1956.

"Rock-and-roll-rel in Enschede." *De Telegraaf*, 1 oktober, 1956.

"In Leeuwarden en Apeldoorn. Rock-relletje met moeite bedwongen." *De Telegraaf*, 22 oktober, 1956.

"'Love me tender' met Elvis Presley." *De Telegraaf*, 15 december, 1956.

"Rock, rock, rock." *De Telegraaf*, 5 januari, 1957.

"Amsterdam hield de Rock in toom." *De Telegraaf*, 7 februari, 1957.

"Wat voor meisjes zijn het toch die rock 'n' roll dansen." *De Telegraaf*, 9 februari, 1957.

"Don't knock the rock." *De Telegraaf*, 16 februari, 1957.

"Rock, Pretty Baby." *De Telegraaf*, 23 februari, 1957.

De Volkskrant, 1 september 1956 – 31 december 1957.

"'Rock and rol' de zoveelste dansrage." *de Volkskrant*, 1 september, 1956.

"'Rock around the clock' Weer relletjes in Enschede." *de Volkskrant*, 1 oktober, 1956.

"Filmpremières." *de Volkskrant*, 15 december, 1956.

"En wederom: ROCK 'n ROLL." *de Volkskrant*, 5 januari, 1957.

"Filmpremières." *de Volkskrant*, 16 februari, 1957.

"Filmpremières." *de Volkskrant*, 30 maart, 1957.

Don't Knock the Rock. Geregisseerd door Fred F. Sears. VS, g.p.: Clover Productions, 1956.

Girl Can't Help It, The. Geregisseerd door Frank Tashlin. Century City, LA: 20th Century Fox, 1956.

Het Vrije Volk: democratisch-socialistisch dagblad, 1 september 1956 – 31 december 1959.

"Voor teen-agers maar voor hen niet alleen!" *Het Vrije Volk*, 1 september, 1956.

"Rock 'n roll zet Enschede weer op stelten." *Het Vrije Volk*, 1 oktober, 1956.

"Relletjes op de Schiedamseweg." *Het Vrije Volk*, 8 oktober, 1956.

"Rock and Roll rommelt door Nederland." *Het Vrije Volk*, 20 oktober, 1956.

"Elvis is niet halfzacht." *Het Vrije Volk*, 15 december, 1956.

"Rock, rock, rock bijzonder rustig." *Het Vrije Volk*, 5 januari, 1957.

"Rock 'n roll-musciall: heupwiegen en gillen," *Het Vrije Volk*, 16 februari, 1957.

"Geestige rock 'n roll. Jane Mansfield is schrikaanjagend mooi." *Het Vrije Volk*, 30 maart, 1957.

"Rock and roll in CAPITOL." *Het Vrije Volk*, 27 april, 1957.

Love Me Tender. Geregisseerd door Robert D. Webb. Century City, LA: 20th Century Fox, 1956.

Nieuwe Rotterdamse Courant, 1 september 1956 – 31 december 1957.

"Rock and roll te Rotterdam." *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 1 september, 1956.

"Rock and roll-rage te Enschede. Politie zal bedachtzaam zijn doch streng optreden." *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 1 oktober, 1956.

"Rock and rollrelletjes. Vertoning verboden." *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 22 oktober, 1956.

"Films te Amsterdam." *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 15 december, 1956.

"Rock 'n' Roll." *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 16 februari, 1957.

"Rock, Pretty Baby!." *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 27 april, 1957.

"The girl can't help it." *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 30 maart, 1957.

Rock Around the Clock. Geregisseerd door Fred F. Sears. Culver City, CA: Columbia Pictures, 1956.

Rock, Pretty Baby. Geregisseerd door Richard Bartlett. Universal City, LA: Universal International Pictures, 1956.

Rock, Rock, Rock. Geregisseerd door Will Price. VS, g.p.: Vanguard Productions, 1956.

Trouw, 1 september 1956 – 31 december 1957.

"Rock and roll ook in Enschede...." *Trouw*, 1 oktober, 1956.

"JEUGD WILDE "ROCK 'N' ROLL". Relletjes na verbod van film in Apeldoorn."

Trouw, 20 oktober, 1956.

BIJLAGE 1: ROCK 'N' ROLL FILMS

Tabel 1: Lijst met rock 'n' roll films van 1956 tot en met 1959.

Film	Productiejaar	Genre(s)
ROCK AROUND THE CLOCK	1956	Rock & Roll
LOVE ME TENDER	1956	Mainstream/R&R
THE GIRL CAN'T HELP IT	1956	M/R&R
ROCK, ROCK, ROCK	1956	R&R
DON'T KNOCK THE ROCK	1956	R&R
ROCK, PRETTY BABY	1956	R&R
ROCKIN' THE BLUES	1956	R&R
SHAKE, RATTLE, AND ROCK!	1956	R&R
BOP GIRL GOES CALYPSO	1957	R&R
CALYPSO HEAT WAVE	1957	R&R
CALYPSO JOE	1957	R&R
CARNIVAL ROCK	1957	R&R
JAILHOUSE ROCK	1957	R&R
JAMBOREE	1957	R&R
LOVING YOU	1957	R&R
MISTER ROCK AND ROLL	1957	R&R
ROCKABILLY BABY	1957	R&R
ROCK ALL NIGHT	1957	R&R
ROCK AROUND THE WORLD	1957	R&R
ROCK, BABY, ROCK IT!	1957	R&R

Bron: gegevens op basis van Doherty (1998).

Opmerking: dit overzicht is gebaseerd op de door Thomas Doherty geselecteerde films die volgens hem (gedeeltelijk) tot het rock 'n' roll genre kunnen worden gerekend.

BIJLAGE 2: TABELLEN BERICHTAANTALLEN

Tabel 2: Exacte berichtaantallen per categorie in *De Telegraaf*

Film	Film-agenda's	Advertenties	Nieuws-artikelen	Recensies	Inzendingen	Totaal per film
ROCK AROUND THE CLOCK	9	2	13	1	1	26
LOVE ME TENDER	2	2	2	1	-	7
THE GIRL CAN'T HELP IT	3	2	-	1	-	6
ROCK, ROCK, ROCK	2	1	-	1	-	4
DON'T KNOCK THE ROCK	5	2	3	1	-	11
ROCK, PRETTY BABY	2	1	-	1	-	4
Totaal	23	10	18	6	1	58

Tabel 3: Exacte berichtaantallen per categorie in *Het Vrije Volk*

Film	Film-agenda's	Advertenties	Nieuws-artikelen	Recensies	Inzendingen	Totaal per film
ROCK AROUND THE CLOCK	5	2	13	1	4	25
LOVE ME TENDER	1	2	1	1	-	5
THE GIRL CAN'T HELP IT	1	1	-	1	-	3
ROCK, ROCK, ROCK	1	1	-	1	-	3
DON'T KNOCK THE ROCK	3	2	-	1	-	6
ROCK, PRETTY BABY	1	1	1	1	-	4
Totaal	12	9	15	6	4	46

Tabel 4: Exacte berichtaantallen per categorie in *Trouw*

Film	Film-agenda's	Advertenties	Nieuws-artikelen	Recensies	Inzendingen	Totaal per film
ROCK AROUND THE CLOCK	-	-	2	-	-	2
LOVE ME TENDER	-	-	-	-	-	-
THE GIRL CAN'T HELP IT	-	-	-	-	-	-
ROCK, ROCK, ROCK	-	-	-	-	-	-
DON'T KNOCK THE ROCK	-	-	-	-	-	-
ROCK, PRETTY BABY	-	-	-	-	-	-
Totaal	-	-	2	-	-	2

Tabel 5: Exacte berichtaantallen per categorie in *Nieuwe Rotterdamse Courant*

Film	Film-agenda's	Advertenties	Nieuws-artikelen	Recensies	Inzendingen	Totaal per film
ROCK AROUND THE CLOCK	6	-	3	1	-	10
LOVE ME TENDER	1	-	-	1	-	2
THE GIRL CAN'T HELP IT	1	1	-	1	-	3
ROCK, ROCK, ROCK	1	1	-	1	-	3
DON'T KNOCK THE ROCK	3	1	-	1	-	5
ROCK, PRETTY BABY	1	-	-	1	-	2
Totaal	13	3	3	6	-	25

Tabel 6: Exacte berichtaantallen per categorie in *de Volkskrant*

Film	Film-agenda's	Advertenties	Nieuws-artikelen	Recensies	Inzendingen	Totaal per film
ROCK AROUND THE CLOCK	8	3	4	1	0	16
LOVE ME TENDER	2	3	1	1	0	7
THE GIRL CAN'T HELP IT	2	0	0	1	0	3
ROCK, ROCK, ROCK	3	1	0	1	0	5
DON'T KNOCK THE ROCK	3	1	0	1	0	5
ROCK, PRETTY BABY	0	0	0	0	0	0
Totaal	18	8	5	5	0	36

BIJLAGE 3 : GRAFIEKEN PER CATEGORIE

Grafiek 6: Totaal aantal inzendingen per film per dagblad

van de arbeiders-
 ille verbonden aan
 assau, in brons, aan
 te Amsterdam, pan-

op de kansel

ft de autobewaker
 lein te Amsterdam,
 officiële godsdienst-
 Kerk op de kansel
 eente toe te spre-
 eschiedenis en be-
 Het idee daartoe
 de wijkpredikant
 rochie, ds. W. A.
 die de autobewa-
 zijn dagelijkse om-
 en en, met de be-
 meer het karakter
 te geven, deze in
 ekende figuur had
 bekeringservaring
 eigen wijkgemeen-
 eggen. In de gang
 gaf ds. Smit zijn
 d, waarna hij hem,
 sproken, nog enige

in getuigenisdienst
 de gemeente weer-
 het niet onmoge-
 ergelijke kanselge-
 ude Kerk zouden
 Ds. Smit verklaar-
 woord, dat hij
 chtig evangelische
 ven.

drukkers

sterdam de eerste
 Europa opgericht,
 folieren een druk-
 . Reeds lang heeft
 even en in onder-
 ak gevoeld de mid-
 neer inzicht te ge-
 en. De jeugdonder-
 men, kan hierbij
 rol spelen. Middel-
 leeftijd van 15 tot
 Amerikaans voor-
 g — zij het in zak-
 n, deze gedurende
 iteren en vervol-

te 76-jarige G. B.

**Rock and roll-rage
 te Enschede
 Politie zal bedachtzaam zijn
 doch streng optreden**

Van onze correspondent

ENSCHEDA, 30 september. — De rock
 and roll-rage te Enschede bleek gedu-
 rende het weekeinde nog niet te zijn
 uitgewoed. Na afloop van de bioscoop-
 voorstellingen in het City-theater te En-
 schede trokken joelende groepen jongel-
 ul door de stad. Bovendien was de pub-
 lieke belangstelling zeer groot, zodat
 duizenden mensen op de been waren.
 De politie was in versterkte mate aan-
 wezig, doch hoefde aanvankelijk niet
 op te treden. De grootste drukte con-
 centreerde zich in de Langestraat en
 op de Markt. Hier bleef het lange tijd
 rumoerig. Het verkeer moest worden
 omgeleid. Toen bleek, dat de jongelui
 zich vermaakten met swingen en het
 zingen van liederen trok de politie af en
 gedurende een half uur kregen zij ge-
 legenheid uit te razen. Een groep van
 zestig jongens kon blijkbaar niet ver-
 krotten, dat er van overheidswege zo
 weinig aandacht aan haar werd besteed
 en liep naar het politiebureau. Dit
 was de politie te veel er met de gum-
 miknuppel werd de troep uiteengesla-
 gen. Opnieuw waren toen grote menig-
 ten op de been, voornamelijk belangstel-
 lenden, die rijen dik langs de straten
 stonden.

Burgemeester M. van Veen heeft in
 een verklaring gewezen op de moeilij-
 ke taak waarvoor de politie in deze da-
 gen staat. Wij zullen echter niet aan de
 kant gaan voor de „straat”. Jongelui,
 die deelnemen aan deze relletjes zul-
 len de gevolgen van hun eigen dwaas-
 heid moeten ondervinden. Wijken zul-
 len wij niet, aldus de burgemeester. De
 politie zal zeer bedachtzaam zijn, doch
 streng optreden.

In een der middelbare scholen heeft
 de directeur de scherpste maatregelen,
 namelijk het wegsturen van school, in
 uitzicht gesteld, indien de leerlingen tij-
 dens deze relletjes met de politie in aan-
 raking zouden komen.

2 4.30 T 9.15; Hollys
 7 5.15; vr. t.m. no: 2.1
 Def. (no: 12); Kritiek
 7.15 9.15; no: 1.30 2.0
 Hofnar (2.15 8.15; no: 2
 9.15); Musica: Tweema
 7.15 9.30; Gebakke H
 1.30; 2 3 2 la 2
 ricana (2.30 8; no: 2.30
 Olympia: Suddenly (2
 Beklemmende uren (2.30
 9.15); Rembrandt: In d
 2 6.45 9.15; no: 4 6.4
 (no: 11.30); Lieve lul
 Mena. durf te leven (9.
 9.15; no: vanaf 1.30);
 (no: 11.30); De Rooska
 noeken zeren melies;
 (8.15); Carnaval in Tex
 no (2.30 T 9.15; vr. t.m.
 hoe (no: 12); Seizoen:
 (2.15 8.15; no: 2.15 5
 (2 4 T 9.15); Onder de
 De startin der Minnetan
 4.30 T 9.15; no: 1 3
 4.30 T 9.15); De Ulckij
 no: 2 4.15 T 9.15; dl.
 rose tattoo (2.15 8.15;
 6.45 9).

TOT EN N

FILM: Luxor: Fernas
 9.15; no: 2.30 4.30 T 9
 festival (2.30 T 9.15; s
 Ja, ja, die Liebe in Tim
 7 9.15); Rex: De onde
 9.15; no: 2.30 4.30 T.11
 story; dol: The blue la
 4.30 T 9.15).

MAANDI

TONHEEL: Minerva-theat
 De vier Mullers.
 MUIK: Gem Cono
 Philharmonisch orkest.

DINSDA

TONHEEL: Stadschouw
 cifer.
 MUIK: Gem Cono
 Philharmonisch orkest.

TOT EN MI

FILM: Minerva-theater:
 2.30 T 9.15; no: 2 4.15
 do: 8.15) Rembrandt:
 Tauber (2 4.15 T 9.15)
 Luxor: Camanche (2 T 9.
 vr t.m. dl: Lee carnets
 Menselijke begeerte (2.15
 leensroman van Richan
 Rock around the clock (1
 11) Vlucht in de nacht
 dlin van Bamboe (2.30 T
 2.30 8) Cinema Palace: I
 nen over Johannesburg
 Het laatste schot; ma.
 naar (2.30 T 9.15; no: 2

WAANDAI

TONHEEL: Nieuwe de
 Nederlands Tunesigelscht
 Komedie 8; Nieuw
 Tantea: Centraal Theat
 dwaas dochter.
 REVUE: Carré 8; Su
 oez.

DINSDAI

OPERA: Stadschouw

Rock 'n roll zet Enschede weer op stelten

Gedurende het weekend is het weer onrustig geweest in Enschede in verband met de vertoning van de film „Rock around the clock”.

Het rumoer begon in Enschede's binnenstad waar duizenden op de been waren. De politie had de markt afgesloten voor het verkeer en daar joelde en tierde men. Er werd gedanst en gezongen, maar verder gebeurde er niets.

Aangezien de politie zich had teruggetrokken, gingen de jongelui naar het bureau om daar de agenten uit te jowen. De agenten die tot dat ogenblik toegankelijk waren opgetreden, stormden toen het gebouw uit en joeger de menigte met gummiknuppels uit elkaar.

Burgemeester M. van Veen van Enschede heeft een verklaring afgelegd, waarbij hij over de taak van de politie heeft gesproken en met name over die van de geüniformeerde afdelingen. Hij zei dat er soms heel stevig moet worden aangepakt en dan mag men niet op zij gaan voor „de straat”. Jongelui, die gehandeld hebben zoals dezer dagen, moeten de gevolgen van hun eigen dwaasheid ondervinden. Wij zullen niet wijken, aldus merkte de burgemeester op.

De Telegraaf, 22 oktober, 1956.

In Leeuwarden en Apeldoorn **ROCK-RELLETJE MET MOEITE BEDWONGEN**

(Van onze correspondenten)

AMSTERDAM, maandag

De film „Rock around the clock” heeft in Leeuwarden en Apeldoorn weer aanleiding gegeven tot relletjes. In Leeuwarden, waar de voorstelling voor gisteravond na de relletjes van vrijdag was afgelast, moest de gehele binnenstad door de politie worden afgezet. Toch werd het door de steeds driester optredende jongelui noodzakelijk, dat de politie de gummistok trok.

Ook de politie in Apeldoorn maakte gebruik van de knuppel, toen duizenden Rock'n Roll-liefhebbers, opstandig door het afgelasten van de film, door de stad trokken en met flessen begonnen te gooien. Een ruit van de burgemeesterswoning en het politiebureau moesten eraan geloven, evenals twee jongelui, die zulke rake klappen van de gummiknuppels kregen, dat een van hen met een bloedende hoofdwonde naar huis moest gaan en een ander bewusteloos naar het ziekenhuis moest worden vervoerd.

Bron: Het Vrije Volk 1 oktober, 1956.

Bron:

meter, een hoogte van een
en lengte van... 12 kilo-

ste acht maanden van dit
voor het bedrijf te Wijster
80.000 ton orders ontvan-
anks het slechte weer zal
itmaal een produktie van
halen en wellicht over-

bedrijf te Wijster explo-
A.M. nog compostbedrijven
(N.-Brabant) en in Schie-
resp. het „Van Maanen“
het rasp-systeem voor de
en compost worden toege-
de gemeenten in ons land
een compostbedrijf: in
leeft men er één en ook in
lo, Sneek, Venlo kan men
te vinden.

ijkheden voor toepassing
ilcompost zijn niet gering.
misschien nooit zo bij still-
er gebeurt met de in-
e duizenden vuilnisemmers
ts in vele Nederlandse ge-
r de reinigingsdienst wor-
d. Nu dan: dit vuil wordt
post te zijn verwerkt, niet
past bij ontginningen en
van nieuw leven in oude
d, maar het heeft ook goe-

houderij? Het klinkt misschien wat
vreemd, maar het is waar: er zijn in
ons land vele pluimveehouders en var-
kensfokkers, die goede resultaten heb-
ben geboekt met de toepassing van
compost, die zij gebruiken als dik-
strooisel voor kippen en als „bijvoe-
ding“ voor varkens.

Rock and roll ook in Enschede....

Ongeveer 500 jongelui hebben vrij-
dagavond getracht de binnenstad van
Enschede op stellen te zetten na at-
loop van de avondvoorstelling van de
film „Rock around the clock“, die in
het Citytheater te Enschede wordt ver-
toond.

De politie kwam met ongeveer 25
man met de gummiknuppel krachtadig
tegen de jongelui optreden.

Tal van jongelui liepen een pak
snaag op. Het bleef gerulme tijd ru-
moertig in de binnenstad. Het verkeer
werd gestremd, doordat grote aantal-
len-jongelui de weg versperden. Enkele
belhamels werden meegenomen naar
het politiebureau.

KMVZ 2-1 o.p.v. H
land—Huizen 0-1
SSVU 3-0; Zuidvog

De stand is:
IJselmeerv. 4
Huizen 3
OSO 4
SIZO 4
Spakenburg 4
SSVU 3
CJVV 4
KMVZ 4
Zuidvogels 3
SNL 3
NDSM 4
Kennemerland 4
AMVJ 4

4e klasse A: Lis
0-3; Eandvoortm.—
Robaver 1-2; K
1-1; SMS—SVOW
Zwaluwen—Kromho
Wit—HCSC 0-2; M
land 1-7; PVWA—
burgia—CSV Dindu
C: DOOC—Maarsse
CSCA 3-0; DESTC
Gauzen—Sparta (1
V & V 0-3.

Zeeland 1ste klas
Rillandia 3-3; A:
Boys 2-2; Colijns
8-4; Krabbendijke—
Nieuwdorp—Zaamsl

Bron: Trouw, 1 oktober, 1956.

ubman, president van Li-
tober eregast van het Afri-
in Rotterdam. Koningin
anwezig zijn bij een ont-
er eer gegeven. ♦ Aan een
ste toegangswegen tot de
stad komt een flatcomplex.
bouw wordt toegepast. Acht
t totale hoogte van 25 me-
er een garage met aanslui-
enflat van acht verdiepin-
litalren, die in maart vorig
pogingen hebben gedaan
gelukke vlieger uit het Bea-
Eindhoven te redden, wer-
met militair eerbetoon op
Eindhoven onderscheiden
s voor menslievend hulpbe-
er Uriël Manman hing zijn
lok in de gang om te zien
l. Freule Froufrou had hem
et een manie ging worden:
e klok. Iedereen doet het
volle zal ik dan maar over
eggen."

„Rock around the clock“ Weer relletjes in Enschede

(Van onze correspondent)

ENSCHEDA, 30 sept. — Zaterdag-
avond is het in Enschede opnieuw tot
onregelmatigheden gekomen na de
voorstelling van de film „Rock around
the clock“. De politie was bij de eerste
avondvoorstelling niet verschenen. De
jeugd, die vooral op zaterdagavond de
straten pleegt te bevolken wilde de pol-
tie toen „uit huis lokken“. Zij organi-
seerde een wilde optocht naar het bu-
reau, waar enkele honderden jongelui
samengroepen. Met de gummiknuppels
werden ze uiteengedreven. Na de laatste
avondvoorstelling begon het opnieuw op
de Markt. Toen wist de politie de me-
nigte vrij snel te verspreiden. Zondag
hebben zich geen nieuwe moeilijkheden
meer voorgedaan.

gepakte menigte ge-
stuurd. „Het is dood
materiaal, maar het
doet je toch wel
wat“, zei hij triest.
Zondagmorgen reed
de eerste NACO-bus.
Stipt op tijd, snel en
comfortabel, en de
Waterlanders hebben
vrede met de bus-
sen, al zijn ze hun tran-
geten.

Het is feest geweest z
Waterland, maar het wa
een bitter kantje. Behal
Jurrisen, directeur van
Zuid-Hollandse vervoer
de heer Burgersdijk (or
ding de stoomtram elekt
ren honderden conduc
ders en wegwerkers, ge
nog in dienst, naar Mon
men, waar het „comité
een bijeenkomst had be

Bron: de Volkskrant, 1 oktober, 1956.

JEUGD WILDE „ROCK 'N' ROLL” Relletjes na verbod van film in Apeldoorn

Ruit ingegooid bij burgemeester

(Van een onzer verslaggevers)

In Apeldoorn hebben zich zaterdag- en zondagavond relletjes voorgedaan in verband met het feit, dat de burgemeester de vertoning van de film „Rock around the clock” heeft verboden. Zaterdagavond heeft de politie vijf jongens gearresteerd en meegenomen naar het politiebureau en gisteravond tien.

Groepjes opgeschoten jongelui trokken joelend door het centrum en hieven spreekkoren aan „Wij wensen rock 'n roll”. Aan het verzoek van de politie om uiteen te gaan weigerden zij te voldoen, waarop de agenten van hun gummiknuppels gebruik maakten en charges uitvoerden met diensthonden. Enige agenten en jongens werden licht gewond. Met stenen gooiden de jongens een ruit van het politiebureau in.

Gisteravond om acht uur trok een aantal jongens naar de woning van burgemeester mr. A. L. des Tombe in Berg en Bos, een bord met zich dragend waarop stond „Wij willen Rock 'n Roll”. Als „represaille” gooiden zij een ruit van de burgemeesterswoning in.

Tot laat in de avond is het in de binnenstad van Apeldoorn onrustig gebleven. Verkeersborden moesten het ontgelden en beledigende woorden werden geuit aan het adres van politie en burgemeester. Diverse ruiten van het politiebureau sneuvelden en de jongelui trachten met sigarettens-

peukjes de vachten van de politiehonden in brand te steken. Automobilisten werden met stenen bekogeld.

LEEUWARDEN

De burgemeester van Leeuwarden, mr. A. A. M. van der Meulen, heeft eveneens besloten om in het belang van de openbare orde de vertoning van de film „Rock around the clock” te verbieden.

Vrijdag- en zaterdagavond, na de laatste voorstellingen in de Cinema-bioscoop te Leeuwarden, is het tot ernstige ongeregeligheden gekomen. Een zeker deel van de jeugd molesteerde de politie, sleepte rijwielrekken de rijweg op, vernielde ruiten en beschadigde auto's.

(Advert)

Witte tanden - met COLGATE

Nieuwe heerlijke smaak!
Erg lekker ook voor kinderen

Nieuw actief schuim!
Houdt Uw mond fris en
gezond

Nieuwe lage prijs!
Nu kan iedereen zich Colgate veroorloven
Colgate de meest verkochte tandpasta

Rock and rollrelletjes

Vertoning verboden

Van onze correspondent

APELDOORN, 22 okt. — Uit vrees voor ordeverstoringen heeft de burgemeester van Apeldoorn de Amerikaanse film „Rock around the clock”, die de directie van het Minervatheater te Apeldoorn voornemens was deze week te vertonen, verboden. Dit verbod heeft evenwel een averechtse uitwerking gehad. Zaterdagavond was het nl. allerminst rustig in het centrum van de stad en zondagavond evenmin. Een versterkte politiemacht heeft met gummiknuppels en politiehonden de menigte uit elkaar moeten jagen.

Een groep jongelui trok in het begin van zaterdagavond demonstrerend tegen het verbod door de straten. Spandoeken werden meegevoerd, waarop te lezen stond: Wij willen de Rock and rollfilm zien, terwijl de betogers bovendien in die zin spreekkoren aanhieven. Allengs groeide het aantal van de demonstrerende jongelui echter tot enkele honderden jongens en meisjes, die tot ver na middernacht in actie bleven. Bij het Minervatheater werd enkele malen halt en front gemaakt, hetgeen overigens de indruk wakte van een eresaluut, want de directie van dit theater was uiteraard eveneens teleurgesteld over het verbod. De jongelui schroomden niet ook bij het politiebureau te demonstreren. De politie zag zich genoodzaakt op te treden en met gummiknuppels de demonstranten uit elkaar te drijven.

Naar wij vernemen werden acht jongelui gearresteerd. Een groep opgewonden jongens trok zaterdagavond naar de woning van de burgemeester aan de Roosmale Nepveulaaan, waar enkele ruiten werden ingevuld. Ook bij het politiebureau sneuvelden enkele ruiten.

Zondagavond werden de spandoeken die werden meegevoerd, in beslag genomen, en het bleef zeer lang onrustig in de stad. De burgemeester, zo vernamen wij, heeft het besluit om de film te verbieden genomen, omdat hij over aanwijzingen beschikte, die de vrees voor ordeverstoringen wettigden. Van de zijde van de directie van het theater vernamen wij nog, dat men de rustig en normaal verlopen voorstellingen van deze film te Arnhem had bijgewoond en tot de conclusie was gekomen, dat de inhoud van de film minder opwindend was dan men na de relletjes in sommige plaatsen zou verwachten.

Te Leeuwarden

De burgemeester van Leeuwarden heeft eveneens besloten om in het belang van de openbare orde de verdere vertoning van „Rock around the clock” te verbieden.

Zaterdagavond is het te Leeuwarden rumoerig geweest voor het theater, waar „Rock around the clock” werd vertoond. De politie, die de zaak eerst heeft aangezien, is er later toe overgegaan de rijbaan vrij te maken van de Rock and rolljeugd. Toen na de laatste voorstelling nog veertig knapen, die de boel op stelten trachtten te zetten, bleven rondhangen en baldadig werden, heeft de politie een charge met gummiknuppels uitgevoerd en de straat schoongeveegd.

Relletjes op de Schiedamseweg (niet door film)

In de omgeving van het Prinses-Theater op de Schiedamseweg is het zondagavond wat rumoerig geweest. Opgeschoten jongelui uit deze buurt liepen in grote groepen al joelend en schreeuwend op de rijbaan, waarbij zij automobilisten dwongen te stoppen.

Het verkeer ondervond ernstige hinder van dit optreden en de politie maande door middel van luidsprekers de ordeverstoorers zich te verwijderen. Men gaf hier echter geen gevolg aan, zodat de politiemannen zich genoodzaakt zagen hun argumenten met de wapenstok enige kracht bij te zetten. Hierop keerde de rust weer.

De wanorde was niet veroorzaakt door de bezoekers van het Prinses-Theater, waar momenteel de film „Rock around the Clock” draait. De relletjes waren reeds begonnen voor zij het theater hadden verlaten.

— Een conferentie der christen-democratische bewegingen uit de gehele wereld zal 8 en 9 november te Parijs worden gehouden. Men zal spreken over actuele ideologische, sociale en politieke problemen.

Bron: Het Vrije Volk, 8 oktober, 1956.

Bron: Nieuwe Rotterdamse Courant, 22 oktober, 1956.

Rock and Roll rommelt

Advertentie I.M.

Minister opent de 500.000ste woning

Op 22 november zal de 500.000ste woning die na de oorlog in Nederland is gebouwd, te Groningen officieel worden geopend door de minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid, ir. H. B. J. Witte.

Het is een woning aan de Rembrandt van Rijnstraat, van de woningbouwvereniging 'Grundo'.

De minister zal voor de opening een rede houden op de vergadering van het Nederlands Instituut voor Volkshuisvesting en stedenbouwkunde die op die dag te Groningen wordt gehouden.

Advertentie I.M.

door Nederland

Met de Rock-and-Roll-reclerij wil het nog niet erg in Nederland.

Ondanks de verbijsterende berichten uit het buitenland over wandaden na vertoning van de film „Rock around the Clock” en ondanks de berichten over vernielingen in enige Nederlandse steden blijft de verplichte opwinding over dit armeterige filmprodukt gelukkig matig.

In Leeuwarden was het gisteravond gerulme tijd zeer rumoerig in de stad na de Rock-voorstelling, in Gouda geraakte de jeugd in razernij omdat de directie van een bioscoop de film zonder muziek (!!) vertoonde en in Apeldoorn heeft de bezorgde burgemeester de film, die volgende week vrijdag zou gaan draaien, alvast verboden.

*

„HARDER, HARDER!” bruiden gisteravond tientallen Rock-and-Roll-minnaars, die in de Goudse Reuniebioscoop tijdens de eerste voorstelling getraakteerd werden op een bijna stomme „Rock around the Clock”-film. De teleurstelling uitte zich na de voorstelling door allerlei schampere opmerkingen aan het adres van de directie. De teleurgestelden had-

den dan ook wel gelijk: zij hebben géén waar voor hun geld gekregen.

De exploitanten van het theater, blijkbaar bezorgd voor het nieuwe meubilair, hebben zich door de uitingen van baldadigheid in enkele plaatsen laten verleiden tot deze van weinig insicht getuigende tactiek. Opwinding door muziek werd opwinding doordat men zich bedrogen voelde.

Inmiddels heeft de directie, na overleg met de politie, toch het risico aangedurfd om het normale geluid te produceren, waarmee voor Gouda de terugkeer naar het tijdperk van de „stomme film” maar heel kort geduurd heeft. Dat gebeurde al tijdens de tweede voorstelling. In de zaal was het toen rustig...

*

Rumoer ook in Leeuwarden. In Cinema Palace draaide de „beruchte” film voor het eerst en enige tientallen opgeschoten jongens voelden zich verplicht wat herrie te schoppen. Met de strijdkreet „he, he, rock and roll” ging men hossend door de straten om de politie wat zenuwachtig te maken. Dit lukte echter niet. Er werd dreigend met gummiknuppels gezwaaid, maar tot klappen kwam het niet.

De politie maakte de straten vrij voor het verkeer en verspreide de groepen „Rockers”. De rolluiken van de grote winkels, die voorzichtigheidshalve waren neergelaten, konden tegen middernacht worden opgetrokken.

*

Geen rumoer in Apeldoorn. Wat deining misschien. Omdat burgemeester Des Tombe een week voor de verschijning van de film de vertoning maar vast verbood. Zeer tot ontstemming van de directie van het Minerva-theater, die haar meubilair volstrekt niet bedreigd achtte. Met nijdsige woorden staat thans onder de filmaankondigingen: VERBODEN...

APELDOORN
verboden
LEEWARDEN
uitdaging
GOUDA
stomme film

Advertentie I.M.

..voor hen die meer eisen

Bron: Het Vrije Volk, 20 oktober, 1956.

Amsterdam hield de Rock in toom

Zelfs bij de meest ingewikkelde draaien en kronkelingen bleef de lach op haar gezicht.

Ger Bruggeman:
Sprak de taal van 't publiek

GER BRUGGEMAN, de motor van het festival.

(Van een onzer verslaggevers)

AMSTERDAM, woensdag.
De rock 'n roll-bom is gebaard: de eerste strijd om het Nederlands kampioenschap van de nieuwste dans is gestreden. Gisteravond werden in Rixdorpsepoort de koning en koningin der rock 'n roll gekozen. Het zijn Wim Boozer, een 24-jarige reclame-man en Rita van Braak, een secretaresse van 19 jaar.

Twee maanden lang is er fel gestreden in spijkerbroek en fladderend overhemd. Zondag begonnen de wedstrijden, die georganiseerd werden door de Columbia International Films Holland als introductie op de nieuwste rock 'n roll-film „Don't Knock the Rock“. Publiciteitsmanager H. Laus was de initiatiefnemer, bijgestaan door Ger Bruggeman, eigenaar van „De Draaitafel“ op de Lindendracht. Elf paren lieven na uren dansen, zondagavond als winnaars over.

Zij kregen gisteravond een stroom van nieuwe tegenstanders. Voor de tweede ronde zette Martin Erich met zijn orkest in.

MEESLEPEND

Het feest van de nieuwste dans was zo meeslepend, dat vele ouders van dagen er niet van terug konden. „Ik sta pat“, vertelde ons een grootmoeder van 69 jaar, die speciaal een kaart had gekocht voor deze gelegenheid.

Toen kwam de finale: het was halfelf. Acht paren verschenen op de dansvloer. Voor de laatste maal rilde de muziek over de dansers in monotone klanken, soms een mixtaal van de trompettist, soms een razende solo van de drummer. De 16 jongens en meisjes waren uitgekomen in extase. Zij sprongen samen hun partners op de rug en kronkelden en wendelden zich voor de hoofdrij.

UITGEPUT

Wim Boozer en Rita van Braak werden ten slotte uitgeput op het toneel gehesen. Zij kregen de eerste prijs: een platenwisselaar. De tweede prijs ging naar het echtpaar F. Blokstra (een pickup), de derde prijs naar Ch. Fokkema en J. Fritzsche (langspeelplaten). De acht finalisten kregen bovendien een pantalon, speciaal ontworpen voor de rock 'n roll.

De koning en koningin zullen bij de première van de nieuwste rock 'n roll-film in het Citytheater behuldigd worden. Weltra komt Rotterdam aan de beurt, nog voor de zomer zullen in de Abouhal sportgeïllustreerde wedstrijden gehouden worden. Ger Bruggeman is er vandaag al aan bezig.

Galaten Het dit meisje zich in de hoopswaai ommen. Het zijn de koning-koningin van rock 'n roll.

Opgewonden rij-instructeur sloeg autoruit in

BOETE VAN f 100 GEEFT

(Van onze correspondent)

HAARLEM, woensdag.
Er is veel neuzehazerij op het gebied van autoruitbollen en het is te betreuren, dat er geen wettelijke voorschriften worden vastgesteld.

Alhoewel de officier bij de Haarlemse politiewaarden in zijn rapport tegen de 41-jarige G. v. H., die hij kwalificeerde als één van de zogenaamde rij-instructeurs, die het verkeer met hun lezauto's onnodig en onveilig maken.

Tegen verdachte, die niet verschenen was, werd wegens verrijdeling van een autoruit f 100 boete subsidair dertig dagen hechtenis geëist en hij werd ontfonn veroordeeld.

Bij het leegvaren was verdachte auto in aanrijding gekomen met de wagen van een fabrikant uit Rotterdam. Verdachte was uit zijn auto gekomen, had de fabrikant uitgescholden voor wagenraaf en vervolgens een ruitje van zijn wagen ingeslagen.

Een man, die zo dik heeft gegeven van genis aan zelfbeheersing en gebrek aan beschaving, zou het niet moeten kunnen worden als rij-instructeur op te treden“, was de mening van de officier.

Zelfs niet het uitschelden van de fotografen kon hem afleiden. Het rymen had hem te pakken. (Eigen foto)

Te wantrouwend door voortdur Jongeman kon am niet meer zien TEN SLOTTE MET STENEN VAN WERF VERJAAGD

(Van onze rechtbankverslaggever)

AMSTERDAM, woensdag.
HET was wel een verhaal van deze tijd. Het verhaal van een jongeman, die geen ambtenaren meer kon zien. Hij had er te veel meegemaakt. Zij waren ten slotte op zijn zenuwen gaan werken. Bij zijn laatste ontmoeting met twee beamten had hij zóeter het hoofd verloren, dat hij hen met bakstenen had verjaagd. Dientengevolge stond hij nu voor de rechter.

Veroordeeld tot f 100 boete

Het speelde zich in april 1956 af op het Prinsendam te Amsterdam. Daar was het bedrijf gevestigd van een woonakkerbouw, bij wie de verdachte, de 21-jarige P. K., in dienst was.

Die morgen betraden twee vertegenwoordigers van een officieel instantie de werf, waar de jongeman in afwezigheid van zijn patroon het toezicht voerde. De beamten waren een ingénieur te al, en een inspecteur van Gemeentelijk Bouwen Woningbouw, die naar een inspectie overtrekking van de Hinderwet kwamen spouwen. De jongeman rakte spoedig

Londens vestzaktheater werd „Windmill“ 25 jaar

(Van onze Londense correspondent)

LONDEN, woensdag.
NON-STOP VARIETE, van 12 uur 's middags tot half 11 's avonds, en dat 25 jaar achtereen — dat is het trotse jubileum dat op 4 februari door het „Windmill Theatre“, de Londense „Folies Bergères“, met een daverende secretie, een niet minder daverende jubileumvoorstelling bij een uitnodigende van radio en televisie gevierd is.

Zelfs tijdens de zwaarste bombardementen op Londen werden de voorstellingen voortgezet, zodat het bezit „Windmill Theatre“ thans onafgebroken verbonden is met de sluzzin „We never closed“.

De „Windmill“ is het levende, werf van twee mensen, twee unieke persoonlijkheden: mevrouw Laura Henderson, de rijke weduwe van een fabriekant, en Vivian Van Dam,

Wat voor meisjes zijn het toch die ROCK 'n' ROLL dansen

(Van een onzer verslaggeefsters)

ROCK, rock, rock... Dit was, wat deze week twee avonden de klok sloeg, of liever het orkest van Martin Erich, in het rustige en bezadigde Krasnapolsky.

Rock, rock, rock deed de muren van de grote zaal sidderen. En niet alleen de muren! De hedendaagse Rock 'n' Roll-jeugd, al of niet in Rock 'n' Rollpants, -kousen en -hemden gestoken, sidderde, sprong, dook, viel en heupwiegde mee. Zonder ophouden, zonder maar een zweempje van vermoeidheid te tonen.

VAN het balkon af gezien was deze dansende jeugd een bonte, kleurrijke, ritmische massa, opgezweept door de ma-

LIED VAN DEZE EEUW:

See you later, alligator
After a while, crocodile.

ten van Bill Haley's nieuwste dans.

En ritmisch en opzwevend is het! Daar valt niet aan te ont-komen. Zelfs een slak moet bij deze muziek zijn tempo verliezen. Wat willen wij deze „jeugd“ dan kwalijk nemen? Wij nemen hen zeker de Rock 'n' Roll niet kwa-lijk. Zolang er vrolijke en blijde jonge mensen zijn, zolang zal er gedanst worden. Onze voorouders dansten de charles-ton. Daar werd over gesproken. Nu danst men Rock 'n' Roll. En weer wordt erover gespro-ken. De „jeugd“ wil dansen en „men“ wil erover praten.

Fijn

WIJ hebben bij verscheidene verhitte en dampende Rock 'n' Roll-vereërders ons licht proberen op te steken over deze obsederende dans en het unanieme antwoord was: we vinden het fijn!

De 2de-prijswinnaars, Feike en Olga Blokstra, broer en zus-ter, Indische Nederlanders, resp. typiste en machinebank-werker, vertelden: Wij hebben het ons zelf geleerd. Uit het jitterbuggen, wat wij na de oorlog in Indië deden, halen wij de variaties voor Rock 'n' Roll. Wij hopen dat er gauw weer zo'n avond komt!

Een leerlinge van een Am-sterdams tekenschool, die voor dessin-ontwerpster stu-deert, bekende: „Eerst hield ik er helemaal niet van. De eerste avond was ik gaan kijken en ik vond het mieters. Eigenlijk is het geen dansen, maar gymnas-

tiek. Die muziek maakt dat je zo gek doet“. Wie had er over „gek doen“ gesproken? In ieder geval heeft dit meisje er een grammofoonplaat mee gewon-nen.

Beweging

WEET u, als je de hele dag studeert en stil zit, dan is het heerlijk om eens hele-maal in beweging te komen“. Er was iets in de stem van de jonge student, dat om begrip vroeg en met de tonen van „See you later, alligator“ in de oren, viel het ons niet moeilijk hem dit te geven.

Een atelliermeisje vond Rock 'n' Roll „een dans waar je nooit mee op kan houden. Je doet het tot je erbij neervalt! Onder het werk bij de arbeids-vitaminen doen we het stiekem; als de plaat tenminste goed is.“ Commentaar van een meeluisterende ras-echte Jordaanse: „Ik doe het in ieder geval liever dan wer-ken“.

Ook dit kunnen wij begrijpen en wij glimlachen lankmoedig tegen het meisje, dat durft te zeggen: „De muziek doet het! Je móet meedansen. Maar ik word er beslist niet hysterisch van“.

Maar het meeste begrip heb-ben wij toch voor de moeder, wier twee jeugdige spruiten mee-rockten en rolliden: „Ze worden er zo heerlijk moe van. Nu duiken ze thuis zó hun bed in“.

Wij willen dus maar zeggen. Don't knock the rock. After a while... gaat ook dit wel weer voorbij.

nder lijn of

vertegenwoordigt van een ver-antwoord modebegrip, of hij valt binnen de heersende mo-degedachte en het publiek er baat bij heeft zich een dergelij-k hoofddekkel aan te schaf-fen.

Nu moeten we helaas harde dingen zeggen die we liever on-gezegd lieten, maar we kunnen deze hoeden niet accepteren. Niet omdat ze niet regelrecht uit Parijs komen (stel u ge-rust, ook in Parijs zijn er hoeden die men voor geen goud op het hoofd zou dragen) en in het goedkopere genre vallen (de prijzen lopen bovendien van zes tot 90 gulden) maar omdat ze geen lijn hebben, geen ver-antwoorde garnering, geen een-voud en geen stijl.

Op één hoed na: een naturel cloche met semigrote rand, even gewelfd opzij en met een keurig naturel en grijs gros-grain lint. Dit was een uitste-kende, flatteuze en aardige hoed welke we succes toewen-sen en die we iedere vrouw kunnen aanbevelen. Maar één hoed is weinig: te weinig voor een show. Of men heeft dit-maal een ongelukkige keuze gedaan, of de hoeden blijven allemaal toch wel beneden de maat. Hoe het ook zij, het was een weinig inspirerend gezicht.

BIJLAGE 6: FILMKRITIEKEN

... van de Franse revolutie. En de liefhebbers van de droge Engelse filmkomedie? Die schijnen matig aan hun trekken te komen; allen **DOCTOR AT LARGE** (vervolg op „Dokter worden is niet moeilijk“ en „Dokter ter zee“) komt in aanmerking.

FRANKRIJK

Oude rot Jean Gabin keert terug in 2 films: **LA TRAVERSEE DE PARIS** van Claude Autant-Lara en **GENS SANS IMPORTANCE**, een zwart werkje met Françoise Arnoul. Het soepele katje Brigitte Bardot speelt een serieuze rol in een huwelijksverhaal. Binnen enkele weken komt in Amsterdam René Cléments Zola-verfilming **GERVAISE** met Maria Schell, die naar Venetië is ingezonden. Gérard Philipe zal men zien in de reeds vaakbesproken **LES GRANDES MANOEUVRES** van René Clair en in Joris Ivens' **THUIL UULENSPIEGEL**. Een film over een sociaal vraagstuk is **LE LONG DES TROTTOIRS** (Het trottoir) van Leonide Moguy. Amusementsfilms zijn **FOLIES BERGÈRE** en **PARIS PALACE HOTEL**, Viviane Romance, die men lange tijd niet heeft gezien, speelt in Raymond Bernards **MAYA**.

ITALIE

Luigi Zampa, die ooit „Vivere in Face“ gesigneerd heeft, die jaar met het gebruikelijk geworden arsenaal vrouwelijk vuurwerk een familieverhaal gefilmd **RAGAZZE S'OGGI**, dat hier stijfjes „De meisjes van seden“ komt te heten een variatie op „Die eugd van tegenwoordig“. Een aantal nieuwe Italiaanse dochteren zet de film krachtig in de wereld. De eerste film overigens (na „Vier stappen in de wolven“ en de bovengenoemde meisjesfilm) waarin een handeleerziger de hoofdrol is. „De Bigamist“ is onschuldiger dan de titel; het is een vrolijk verhaal van misverstanden. Vittorio de Sica en Sophia Loren spelen weer een brood-en-liefde-film **PANE AMORE, E...!**, die „Schandaal in Sorrento“ komt te heten, geregisseerd door Marcello Girolini.

DUITSLAND

Een Kriterion-film wordt **PIROSKKA** van Kurt Hoffmann, een werk uit de Bavaria-studio's in München, dat een charmant liefdesverhaal in een Hongaars korp schijnt te zijn. De film kreeg de grote Duitse prijs op de Berlinale. De regisseur van „Canaris“ Alfred Weidenmann heeft een film gemaakt over een spannende rechtszaak, spelend in het journalistieke leven. zetteld **AIRI** met

„ROCK AND ROLL“ de zoveelste dansrage

EEN gevone vrijdagmiddagbroscoop, die het beoeld te zien geeft van honderden zestienjarigen (en daaromtrent), met de voeten op de grond tikkend op de maat van de „rock and roll“, de zoveelste dansrage van na de oorlog. Dat is de première van **ROCK AROUND THE CLOCK**, een film in zwart-wit vol grappes die er bij zestienjarigen ingaan, en vol dans- en muzieknummers. De „rock and roll“ is niets nieuws. De muziek bestaat uit afwisselend boogie-woopies en mambo's, een soort aftelrijmpjes, waarvan 'n zo brutaal mogelijk ritme de grote attractie schijnt te zijn. Met jazz heeft deze dansmuziek vrijwel niets te maken. Ook als dans te de „rock and roll“ niets

nieuws; het doet nog het meest aan de hute denken en herinnert aan de dansrages van vlak na de oorlog.

Het bijzondere schuilt dan ook voornamelijk in het feit, dat een groot deel van de Amerikaanse jeugd weer is gaan dansen en dat letwat ordinaire musici als Bill Haley en Elvis Presley de eerste na-oorlogse generatie zover hebben weten te krijgen. De „rock and roll“ heeft muzikaal niets te betekenen, maar is een interessant modeverschijnsel, dat volkomen past bij het gedragspatroon van dat deel der jeugd, dat men bij deze film op het doek en in de zaal ziet. Dat zijn de jongens en meisjes, die wat opwindend verlangen na een dag op kantoor of fabriek, die hun emotionele tekorten voelen verdwijnen bij een dwingend ritme en die tophits, dansnummers en jazz om 't even prachtig vinden zolang het maar schettert. Een voorkeurloos zweigen in ritme.

Erg is dat allemaal niet — zolang er geen uitwassen en excessen optreden — en men kan zich wat de film betreft zeker amuseren met het enthousiasme, waarmee het geheel in elkaar werd gezet; de meeste showfilms laten de toeschouwer immers koud noch warm. De werkelijkheid krijgt men dan weer te zien bij het uitgaan der bioscoop: hangerige jongens, ontevreden gezichten omdat 't uit is, verving zonder compensatie. De „rock and roll“ is de nieuwe illusie van de vermaakindustrie, die 't allereerst bekommerd is om geldverdiene en uitleven en 't laatst om beschaaven, amuseren en ontspannen. Maar dat kan de „rock and rollers“ nauwelijks kwalijk worden genomen.

H. de W.

Nieuws uit

JAN
...apjes...

...apjes... tje“ tussen Dassen, een kanarie en een zeeleeuw. Jan Dassen begon zijn radiowerk twee jaar geleden. Hij las destijds een boek van S. de Vries jr, waarin enthousiast voor jonge auteurs werd gepleit. De journalist Dassen had juist een hoorspel gereed en zond dit in. Op zijn begeleidende brief plakte hij een aanhaling uit het boek met de toevoe-ging: „Hier is nu zo'n jong auteur“. De uitnodiging liet niet lang op zich wachten. Men zag wat in hem en hij verwi-seelde de journalistiek voor de radio. Toen hij bij de jeugdredactie werd geplaatst dacht hij: ik moet iets nieuws bedenken om hier te kunnen slagen. Hij begon met drie apjes, die het nieuws van de week bespreken. Het publiek vond het aardig. Dassen houdt er niet van om iets lang te handhaven, maar als het publiek er niet genoeg van krijgt, moet een radioman „er onder door“.

De BBC begint een nieuw verzoek-platenprogramma. „Muziek terwijl u vliegt“. Douglas Fleming zal hiertoe aanstaande woensdag plaats nemen in een passagiersvliegtuig van Londen naar Edinburgh en passagiers en bemanning in de gelegenheid stellen een verzoekplaat op te geven, die onmiddellijk voor het Light Programma en via de boordradio in het vliegtuig kan worden uitgezonden. De keus is echter beperkt; de platen voor het programma liggen in de studio gereed en alles wat de passagiers kunnen „kiezen“ is een papertje uit de hoed van Fleming; de beschikbare plaatstitels staan daar op.

De Beiers televisie beschikt onder haar personeel en medewerkers over een ruime hoeveelheid blauw bloed. Volgens berichten uit verscheidene bron werken bij „Bayerns Fernsehen“ 21 prinsessen, jonkvrouwen, jonkhe-

Bron: de Volkskrant, 1 september, 1956.

emigreren, moet men maar niet zonder nadere inlichtingen in te winnen afstevenen op het noordelijk gelegen en huiselijk klinke Arnhemland, tenzij men niet opziet tegen de kluis van onherbergzame oorden en onbeschrijfelijk wilde stammen. Dit lesje houdt men over aan de Australische kleurenfilm „Jedda”, waarvoor een zekere Charles Chauvel tekent. Het is toch iets.

Jedda is een inheems meisje, dat opgevoed wordt door een blanke vrouw van een veeboer. Zij heeft bij het echtpaar de plaats van een gestorven baby ingenomen. De blanke vrouw wil Jedda losmaken van stam en instincten en organiseert met gebrekkige middelen een soort spoedcursus in westerse beschaving, die zich muzikaal uitstrekt tot de Sonate Facile van Mozart. Men ziet de deceptie met rasse schreden naderen.

Het is de bedoeling dat Jedda zal trouwen met een kuddedrijver van Afghaanse afstamming, de verteller van de film, die naar zijn accent te oordelen in Oxford een wetenschappelijke vooropleiding heeft genoten. Het lot beslist anders. Er komt een wild uitziend, zwart persoon uit het oerwoud aan te pas, die na een bronzen lokgezing, de aarzelende Jedda meesleurt. Dan beginnen de avonturen eerst recht. Er komen krokodillen, buffels, paarden en wilden aan te pas en alles is opgevangen in kleuren, die geïnspireerd schijnen te zijn door thermogene watten. Het is primitief, maar niet prettig primitief, eerder gewoon stuntelig met en in deze „Jedda”, die men beter zou kunnen omdopen in „Abel Tarzan”.

JAN SPIERDIJK

Rock around the clock

City Men kan deze week kennis maken met Amerika's nieuwste muzikale rage: de Rock and Roll.

Vraag ons niet wat het precies is, het omvat voor onze oren een hele scala van ritmen, die zowel van de mambo, the jive en the Boogie-Woogie stammen.

Hoofdzaak schijnt daarbij te zijn dat er fanatiek op gedanst kan worden, waarvan de Amerikaanse acrobatisch aangelegde teen-agers jeugd een gretig gebruik maakt.

In de film kan men daar fraaie staaltjes van zien, speciaal van de bijzonder charmante Lisa Gaye

Zij speelt de rol van een danseresje in het aanvankelijk nog onbekende orkest van Bill Haley, dat op zaterdagavond de jeugd van het plattelandstadje pleegt te amuseren en na ontdekt te zijn door een New Yorkse manager, de grote stoot tot de Rock and Roll-bloei geeft.

Dit verhaal geeft natuurlijk alle gelegenheid om talloze nummers in het nieuwe genre te laten horen, waarbij ons nog speciaal opviel de staande met één hand spelende, met de rest van het lichaam swingende pianist uit het orkest van Freddy Bells Bell-boys.

Losgeld

Cineac Plaza Moeten ouders, wanneer hun kind ontvoerd is door bandieten, die een losprijs verlangen, deze prijs betalen of niet? De ontvoerders hebben alle troeven in handen en kunnen een losgeld incasseren voor een kind dat zij inmiddels al om het leven hebben gebracht. Dit brengt een verslaggever er toe de miljonair Andy Stannard (Glenn Ford) tot de overtuiging te brengen dat hij niet de 500.000 dollars moet deponeren, die kidnappers van hem verlangden.

Voor de televisie verklaart de bijna radeloze vader dat hij er niet over piekert op het verzoek van de ontvoerder in te gaan en bevestigt zijn woorden met een eed op de Bijbel. Zijn broer, zijn naaste medewerkers en zijn eigen vrouw begrijpen deze houding niet en veroordelen hem om zijn houding. Maar Stannard begrijpt dat als niemand bereid is een losprijs te betalen, er onherroepelijk een einde aan dit sinistere bedrijf moet komen. Zowel Glenn Ford als Donna Reed geven sterk spel in deze emotionele film, die slechts af en toe erg onwaarschijnlijk aandoet maar over het algemeen zeer overtuigend is en daarom een bezoek waard.

Gevaarlijke eierzucht

Royal Een jongeman, die het goed meent met zijn vader, de ex-bokser Pat Quaid, laat zich door hem overhalen beroepsbokser te worden om zo „de wereld aan zijn voeten te krijgen”. Zoonlief Eddie (Tony Curtis) krijgt de smaak te pakken en wordt een van Amerika's beste midden-gewicht bokkers. Hij wordt zelfs

Voor teen-agers maar voor hen niet alleen!

Voor de jongens en meisjes die men de „teen-agers“ noemt zal Lumière deze week wel een paradijs zijn. Daar draait de film „Rock around the clock“ en die film brengt dé grote figuren van de „Rock and Roll“-dansmuziek: Bill Haley and his comets en verder The Platters, Tony Martinez and his band, Freddie Bell and his Bellboys, Allan Freed, Lisa Gays en Earl Barton.

Rock and Roll — dat is muziek waarop men avontuurlijk dient te dansen, heupwiegend, acrobatisch wervelend, trappend, in de handen klappend. In de film wordt die muziek waarlijk meeslepend en soms heel clownesk gespeeld en ziet men een voortreffelijk danspaar (Lisa Gays en Earl Barton) de pausen voordoen. De jongelui in de film imitere hen bepaald virtuoos.

Het verhaaltje, dat de verschillende show-ummers verbindt, doet er bijzonder weinig toe, maar geeft aan Alix Talton gelegenheid om er aardig uit te zien en aardig te spelen.

Men moet waarschijnlijk niet ver over de twintig zijn om van „Rock around the clock“ naar lichaam en ziel te genieten. Maar wij kunnen u verzekeren, dat die muziek inderdaad iets fascinerends en opwindends heeft, ook voor mensen die zich er eerst wat onwennig bij voelen. Wij hebben het zelf ervaren.

Amsterdamse Filmpremières

„Love me tender” met Elvis Presley

WIE de filmagenda's van de laatste weken volgt, zal ontdekken, dat muziek een grote rol speelt op het witte doek. Er zijn niet alleen de tegen Kerstmis gebruikelijke showfilms, er zijn ook biografieën van musici als The Eddy Duchin story en zijn operafilms, operettefilms. En daarbij levert niet alleen Hollywood zijn produkten, maar ook Frankrijk (bij voorbeeld „Folies Bergères”) en Duitsland (b.v. „Carnaval in Wien”).

Verandering van smaak

Ondanks deze niet ongebruikelijke toestand in de wintertijd vallen er toch veranderingen in de smaak van het publiek te constateren. Er is een verschuiving gaande naar de jeugd. De ouderwetse showfilm wordt naar de achtergrond verdrongen. Betty Grable en Doris Day worden van het witte doek verdrongen door de Koek 'n Kool, die nieuwe sterren opgevoerd als Elvis Presley. Deze jongeman, die echt zo heel heel de uitwerking van dynamiet. Zijn moeder heeft hem tien jaar geleden een gitaar in zijn handen gedrukt zonder ook maar een ogenblik te beseffen, waar het op uit zou draaien. Het is op films uitgedraaid, die voorlopig nog niet uitgedraaid zijn.

Grace voor het laatst

Elvis verschijnt in Amsterdam voor het eerst in liefst drie bioscopen tegelijk. Er is echter toch ook een traditionele showfilm gekomen. „High Society” met de onoverstuurbare Bing Crosby, die tot nog toe elke mode heeft overleefd, met Frank Sinatra, die niet alleen van zijn stem afhankelijk is zekeren en met Grace Kelly. Echt voor de laatste keer. Hij is gemaal heeft zelfs een mening gedaan de film van MGM te kopen, maar daar heeft MGM niets in gezien. Men heeft daar zo zijn eigen opvattingen van „High Society”.

Vriendelijke „Piroshka”

Calypso Ook in „Ich denke oft an Piroshka” speelt de muziek een rol van betekenis. En het is Hongaarse muziek. Het verhaal begint met een jonge Duitse student, die met vakantie naar een klein plaatsje in Hongarije gaat. Hij ontmoet onderweg een mooi meisje, dat ook op vakantierreis is. Het tweede ondervindt, wat liefde op het eerste gezicht is en maakt verragende afspraken. Maar erg diep zit de liefde niet, zodat de student in het dorpje, waar hij zijn lotrek mag nemen, na allerlei wederwaardigheden volledig gewonnen wordt door de onoverstuurbare Piroshka. Het is een zomeridylle, die niet veel om het lijf heeft, verteld in frisse kleuren. Ljilochte Pulver heeft van Piroshka een meeslepende melodie gemaakt, maar de student is een vrij vervelende jongen gebleven. Spelactrice en zingster trekken wisselen elkaar af. Er is voor het maken en het spelen van dit soort films een grote mate van argehoosheid nodig. Die hebben regisseur Kurt Hoffmann en zijn hoofdrolspelers duidelijk besaten en bezut.

JAN SPIERDIJK

eine isdaad

igenheid reeds opmerken dat er een diep verschil kan bestaan tussen de ene „teute” en de andere. Daar werkt ik mij van bewust nog eens toen ik een keurige man, met een verdediger achter hem aan, voor de politierechter zag verschijnen. De verdachte was een keurig zakeman, genaams een beroeps-leteleraar. Dat hij met wat ontleefde ogen, een voor velen naar lichte en een evenwichtslustorm op zijn lichte gezichten had (overigens geen typisch zomereffect), stemde me niet tot mildadiger. Zijn strafrechtelijke was blankeer dan het mijne — er stond niets op.

De rechter had hem ogenblikkelijk door en behandelde hem meer als een patient die met een zwerende vinger bij de dokter komt, — zo ongeveer op de wijze van het doet even pijn en dan is het over.

Het deed de patient ook geen pijn, maar hij geneerde zich verschrikkelijk, het bleek dat hij een beetje moeilijkheden in zaken had en toen had hij dan maar een flesje naar zijn bureau meegenomen en af en toe...

„Vier of vijf? Nou, — en de ongenommerde dan?”

De man had een tabletje of zo ingesnoemen om niet naar de drank te kijken, maar nu hij zich in een staat sturte omtrent het aantal glasjes, zél de officiële

Flora
Capitol
Rialto

ELVIS PRESLEY is sinds kort een begrip geworden. Hij heeft een mooi succes-verhaal achter de rug: van vrachtrijder tot zanger, die miljoenen verdient. Publiciteit en de psychologische instelling van een periode hebben hem tot iets unieks gemaakt: tot iets verderfelijks voor de mannen die „rock 'n roll” een kwaad ding vinden, tot een soort halfgod voor diegenen, die hun eigen mentaliteit weerspiegeld zien in deze jongeman met bakkebaarden.

Hij heeft de bijnaam Elvis the Pelvis (Pelvis) bekomen om de schokkende bewegingen die hij met zijn onderlijf maakt. Als men deze film gezien heeft, zou men hem eerder Elvis de Schelvis willen noemen.

Vier liedjes

IN „Love me tender” zingt hij vier liedjes. Als hij die op dezelfde wijze in Amsterdam zong, zou hij er een hand mee op elkaar krijgen. Hij heeft een vrij vlakke voordracht, waardoor de woorden slecht verstaanbaar zijn — ik heb niet de indruk dat men daar iets mee mist — hij speelt monotoon op een gitaar en verder maakt hij enkele gebaren, die mal, doch niet grappig zijn. Zijn voornameste gebaar bestaat eruit dat hij met de benen een paar acrobatics maakt, alsof hij door een vis in de kullen gebeten wordt.

Zen man heeft natuurlijk een soort persoonlijk magnetisme, waarmee hij zijn zaken volkrijgt, maar dat is in het celuloïd blijven steken. Hij lijkt alleen maar een achterlijke jongen die op amateuristische wijze liedjes zingt.

Men zegt, dat Amerika een staat aan het worden is, waarin de vrouwen en moeders het voor het zeggen hebben. Men verklaart het succes van deze Elvis (evenals dat van de pianist Liberace) door dit matriarchaat: al die moeders willen ook zo'n lieve jongen als zoon hebben. Elvis ziet er inderdaad uit als een jongen die goed voor zijn moeder is, al denkt hij nergens anders voor, het soort loopen dat een marktkoopman doodschiet om zijn moeder een goed appeltje te helpen.

Gén showfilm

MET een fijn gevoel voor verbindingen heeft men van deze eerste film geen showfilm gemaakt, zoals te verwachten was. Hij heeft zijn uiterlijk zo tegen, dat men er onmogelijk een reusheid van zou kunnen maken, die ten slotte toch succes heeft. Men heeft van hem een

Elvis Presley in „Love me tender” (Flora/Capitol/Rialto)

wat achterlijke jongen gemaakt, die wel eens een liedje zingt, dat slecht is, maar toch ook een beetje goed. Hij leek niet te acteren. Hij heeft drie gelastsuitdrukkingen die hij beurtelings opzet: de lieve („wat ben ik toch een lieve goede jongen”), de ongepaste („wat is er aan de hand”) en de kwade („lullie zijn allemaal gemeneriken”). Verder komt hij niet.

De film is uiteindelijk niet zo slecht als men met Elvis had kunnen zijn. We zien Richard Egan, die als soldaat terugkeert na de burgeroorlog en zijn broer (Elvis) trouwt met zijn meisje. Elvis sterft en een Vlaamse mode-show, waarbij de commentator oestiger is dan de zetoende modellen.

Fox Movietone Nieuws brengt behalve militaire oefeningen voor burgers in Danabara, een overstroming in de Povalakte, een nieuwe helikopter met straalaandrijving en wat zoort.

Polygoons Wereldnieuws neemt ons mee naar een autohag in

PAUL DE CASPARIS

Bron: De Telegraaf, 15 december, 1956.

Films te Amsterdam

Van onze Amsterdamsse filmedewerker

De aanwinsten op de filmagenda van deze week bestaan uit zang, dans en wat vrolijkheid, elementen die alleen in de film *Piroschka* met wat weemoed vermengd zijn. *Piroschka* is de dochter van een Hongaarse stationschef op wie een Duits student tijdens een zomervakantie verliefd wordt en die hij met zoete belofte verlaat als de vakantie voorbij is. Door omstandigheden kan hij die belofte niet houden, maar in zijn herinnering blijft *Piroschka* een grote rol spelen. Vandaar de oorspronkelijke titel van deze Duitse, in Eastmancolor opgenomen film, *Ich denke oft an Piroschka*, waarvan Calypso de Amsterdamsse première geeft. Ulteraard ziet het Hongarije dat deze wat sentimentele liefdesgeschiedenis tot achtergrond dient er enigszins romantischer en kleuriger uit dan de grimmige werkelijkheid van het ogenblik, zoals die ons nu via berichten en foto's bereikt, te zien geeft.

Liefst drie bioscopen, Capitol, Flora en Rialto introduceren tegelijk met *Love me tender* het idool van de Amerikaanse rock 'n' rolljeugd, de zanger (voor zover men in dit verband van zingen kan spreken) Elvis Presley. Presley is in korte tijd een populaire figuur geworden en zijn grammofoonplaten worden momenteel bij miljoenen verkocht. Voldoende reden dus om hem tot held van een film te maken. Behalve voor de aanhangers door dik en dun van deze hysterische troubadour is *Love me tender* interessant voor hen die deze tijd willen leren kennen en eventueel begrijpen.

Tegenover de exaltatie van het rock 'n' rollprodukt gaat de grappigheid van *High Society*, de film die in Plaza en Cineac Damrak draait, lijken op een divertissement uit grootvaders tijd. Zo oud is de intrige van de film niet, maar zij stamt toch van vóór de oorlog, toen ze als *Philadelphia Story* eerst in de vorm van een succesrijk toneelstuk

roemde sterren nieuw leven in het oude verhaal te blazen. Dat is bijzonder slecht gelukt. Het geheel is een opgewarmd gerecht geworden, dat zelfs niet meer in staat is een herinnering aan zijn oorspronkelijke smakelijkheid op te roepen.

Uit deze korte opsomming van nieuwe aanwinsten blijkt al dat er veel reprises en prolongaties te vermelden vallen.

In Alhambra nog steeds Oliviers *Richard III* en in Roxy Hitchcocks *De man die te veel wist*. De Uitzicht prolongeert de reprise van Charles Freuds *A run for your money* en ook Kriterion heeft teruggegrepen naar een bekende Engelse comédie, nl. naar *Genevieve* van Henry Cornelius.

Verder zijn gebleven 08-15, Het einde in Corso, Schandaal in Sorrento (met Sophia Loren en de Sica) in City, Folies Bergère in Du Midi en Carnaval in Wenen in Tuschinski.

Gervaise van René Clément is teruggekeerd op het programma van Desmet en Van Hallen.

Kunst en amateurisme

De culturele adviescommissie der provincie Gelderland heeft voor maandag 17 december te Arnhem een bijeenkomst uitgeschreven die zal zijn gewijd aan de verhouding „kunst en amateurisme”. Deze conferentie kan worden gezien als een vervolg op gewestelijk plan van het congres „Ontmoeting van beroepskunstenaar en amateur”, dat begin september te Alkmaar is gehouden op initiatief van het Nationaal overleg voor gewestelijke cultuur, waarin de Gelderse commissie is vertegenwoordigd. De leiding van de conferentie te Arnhem berust bij ds. mr. J. Ozinga, B. J. Verhoeven en dr. W. Verkade. De heer Verhoeven houdt na de opening een algemene inleiding. Het verhandelde zal later op de dag worden besproken in discussiegroepen.

Film- premières

Love me tender (FLORA, RIALTO en CAPITOL, Amsterdam; PRINSES, Rotterdam) — Slechts drie rock-en-roll-liedjes zingt het kwijnende gitaar-idoel Elvis Presley in deze belachelijke sentimentele cowboy-film. Als hij daarbij met z'n benen begint te zwaaien, gaat men er eens goed voor zitten. Men moet dan even overschakelen van 1865 — want in die tijd speelt de film — naar 1956. En even wennen aan de pruillip en de bakkebaarden, die het vervelendste filmsterrengezicht aller tijden versieren. Het moet de Nederlandse kijker een volslagen raadsel zijn, hoe Elvis Presley het in zijn vaderland tot enige populariteit heeft gebracht. Bij hem vergeleken is Johnny Ray een groot kunstenaar. Het taale avonturenverhaal ontrolt zich voornamelijk via mannen, die op paarderuggen zitten vastgegroeid. Boven 14 jaar.

DE EENZAME WREKER (ROYAL, Amsterdam) — Een verward verhaal over een heerszuchtige grootgrondbezitter in Oregon waar geen wetten zijn, laat staan recht. De landeigenaar, die als een kleine dictatortje de hele streek in zijn macht heeft, komt afdoende aan zijn einde bij een aanval van oproerige indianenstammen. De grootmoedige, eenzame wreker herstelt daarna de rust door met de trawanten van de oude baas af te rekenen. Boven 18 jaar.

HIGH SOCIETY (CINEAC DAMRAK en PLAZA, Amsterdam) Een moderne versie van de oude film Philadelphia Story, waarin een gezellig-intieme toon prevaleerde. De nieuwe versie is wat vlakker, de oude behaaglijke gezelligheid ontbreekt en de rol van Louis Armstrong met de liedjes van Bing Crosby en Frank Sinatra — trekpleisters maar niet op de juiste plaats — zijn niet om over te roepen. Toch is het verhaal een frisse komedie met familieverwikkelingen rond het huwelijk van een capricieuze dochter, nog steeds de moeite waard, zijn de acteurs acceptabel en is de film op vlotte Amerikaanse manier in elkaar gezet. Alle leeftijden.

Bron: de Volkskrant, 15 december, 1956.

Elvis is niet halfzacht

Love me tender, vraagt Elvis Presley in Prinses, benin me teder. En zoals hij een paar bruisende liedjes zingt, merkwaardige grappen met zijn linkerbeen uithaalt en op zijn tijd een glimlach laat strelen, zal hij zonder twijfel wel veel harten verlederen.

Een heel klein tikkeltje rock and roll maar en voor de rest een film, die in opzet aanleunt tegen de tien-tallen films, waarop Amerika blijkbare verstot is: de duik in de jonge, rijke geschiedenis van dit land.

In dit geval de naweeën van de burgeroorlog. Een groep zuiderlingen heeft soldij geroofd van noordelingen, onbewust van het feit, dat de oorlog net voorbij was. Toen ze dat eenmaal wisten, besloten ze de buit maar te houden. En daaruit vloeit aleriet narigheid voort.

Elvis Presley doet het allemaal niet zo gek. Het halfzachte jongetje, waarvoor hij wel wordt gehouden, is hij in deze film beslist niet. En deze film sluit even bealst niet aan bij de bereidheid tot een kleine rol, die het grotendeels zeer jeugdige publiek vrijdagavond toonde....

Bron: Het Vrije Volk, 15 december, 1956.

Rock, rock, rock

Cineac Geheimzinnige, luidde knallen en een tot-in-den-treure

herhaald thema, dat ten slotte zelfs de minst muzikale mens in het hoofd blijft zitten, dat is de muziek die Alan Freed propageert en waarvan hij koning is. Kregen Bill Haley en Elvis Presley hun hommage in „Rock around the clock” en „Love me tender”. Alan Freed van wie u misschien nog nooit gehoord hebt, komt aan de beurt in de monotone film „Rock, rock, rock”. De titel dekt het produkt volkomen.

Men waant zich in een café naast een juke-box. Een vriendelijke man werpt er voortdurend dubbeltjes in, zodat de muziek eindeloos is, zich herhaalt en herhaalt en herhaalt: rock, rock, rock. De diverse zangers in de diverse orkesten in deze film herkent men ondanks hun vernuftige grime onmiddellijk als orang-oetans. Een knap stukje werk van de regisseur, die het overigens zonder een noemenswaard verhaaltje moest doen.

En wederom:

ROCK 'n ROLL

EEN met de camera op de voet volgen van optredende orkesten, zangers en verblindend snelle dansers, dat is eigenlijk alles wat men van *Rock, Rock, Rock* als film zeggen kan, want het verhaaltje van een argeloos-uitziend rock 'n roll-meisje en een dito jongen verzinkt in het niet bij de muziek, wat kennelijk ook de bedoeling is geweest. Wel kan men, na het zien van deze film, over het verschijnsel rock 'n roll nog eens, weer eens, gaan nadenken. Een muzikale ophitser in de film verklaart dat rock and roll, „het nieuwe ritme”, eigenlijk niets meer is dan een mengeling van gewone songs, cowboy-liedjes en volksliedjes. Een mixture dus, met een speciaal, nieuw en hyper-modern ritme. De ingrediënten, waaruit deze mixture is samengesteld, komen in de film stuk voor stuk naar voren en, het dient gezegd, er zijn verschillende songs die niet alleen maar kabalig klinken, maar waarin ook elementen van negro-spirituals zijn bewaard gebleven, hoe ongeloofwaardig het verwoede anti-rock 'n roll mensen ook in de oren mag klinken. En de werveling der dansers heeft iets van de eeuwige werveling van de jeugd, niet ordinaar, alleen maar vurig en fel. Liefhebbers van rock and roll zullen deze film dus het 'neusie van de zalm vinden, maar voor de film liefhebbers is zij niets bijzonders.

M. C.

Bron: de Volkskrant, 5 januari, 1957.

Rock, rock, rock *bijzonder rustig*

Een vriendelijk verhaaltje over Amerikaanse scholieren is aanleiding om 21 „hit-songs” te brengen in het veel besproken rock 'n roll-genre. De verzamelnaam, die deze film heeft gekregen, is dan ook „Rock, rock, rock” en de namen van de uitvoerenden zullen de rest doen om een geanimeerd jeugdig publiek te trekken. Alan Freed presenteert de hele serie, waarin de jonge Frankie Lyman met zijn Teenagers, Chuck Berry, The Flamingo's, The House Rockers en nog diverse anderen meedoen.

Over het algemeen gaat het er bijzonder rustig toe en wie even wil uitrusten van de muziek, kan zich amuseren met de rekenkundige spitsvondigheid van de lieve bakvis, die de hoofdrol speelt en haar zingende Tommie Rogers tracht te behouden. (CINEAC, VICTORIA).

Bron: Het Vrije Volk, 5 januari, 1957.

Hollywood, kan men deze week beterlijk de hoofdrol in de aardige ". In THALIA.

Foto boven:

Judy Holliday en Paul Douglas in "The solid gold Cadillac" (Thalia).

★

macht bij International Projects N.V. in handen krijgt en de heer MacKeever trouwt.

Het verhaal is geestig en goed verteld. Richard Quine heeft er een vlotte Hollywood-komedie van gemaakt. Naast Judy Holliday speelt Paul Douglas een hoofdrol; die van MacKeever. Hij doet dat voortreffelijk.

GEESTIGE ROCK 'N ROLL

Jane Mansfield is schrikaanjagend mooi

„JE KUNT 'T HAAR NIET KWALJK NEMEN" (ofte wel The girl can 't help it) is een Rock 'n rollfilm. Maar de muziek van The Platters, Little Richard, Gene Vincent, The Treniers, Eddie Cochran, Julie Londen, Ray Anthony enz. heeft in het verhaal een zinvolle functie en het verhaal is bijzonder amusant.

Het is verrassend in zijn kluchtigheid, met veel spot verteld en ook boeiend voor hen die de rock-klanken nu niet zo bijzonder mooi vinden.

Jerri Jordan is een buitengewoon fraai gevormd meisje. Haar vriend, „Dikke" Murdock, is een ex-gangster

die met haar wil trouwen maar vindt dat zij eerst carrière moet maken. Hij neemt een ietwat verlopen impressario, Tom Miller, in de arm en draagt hem op van zijn Jerri een ster te maken.

Tom Miller constateert dat het meisje ondanks haar verblindende uiterlijk heel eenvoudig is, van koken en bedden opmaken houdt, geen ster wil worden maar een moeder van vele kinderen. Haar vriendelijke aard verrast hem en hij wordt verliefd op haar.

De heer Murdock echter, die met heimwee terugziet op een schoon verleden en met trotse vertedering de kamer laat zien waar zijn vrienden door de politie zijn doodgeschoten, staat erop dat Jerri zingt, niet kookt, beroemd wordt, geen huisvrouw.

Tom Miller doet, tegen zijn zin in, wat hij kan. Hij merkt echter dat het meisje helemaal niet kan zingen.

We zullen u het gekke verhaal niet helemaal vertellen; het ontleent een belangrijk deel van zijn bekoring aan het element van verrassing. Maar wel willen wij u verzekeren, dat u iedere tien minuten door een nieuwe, onverwachte complicatie overrompeld zult worden.

Jayne Mansfield speelt de vrouwelijke hoofdrol met vriendelijkheid en humor en zij ziet er schrikaanjagend aantrekkelijk uit. Tom Ewell is beminnelijk als Tom Miller. Edmond O'Brien is prachtig als de norske, forse Murdock.

Jayne Mansfield en Tom Ewell in „Je kunt 't haar niet kwalijk nemen".

LUXOR en PRINSES

The girl can't help it

VAN een geheel ander soort grappigheid is de eveneens Amerikaanse filmkomedie „The girl can't help it”, welke in Luxor en Prinses draait. Hier heeft regisseur Frank Tashlin het meer in het absurde van de kolder gezocht, zodat zijn grapjes vaak buiten de werkelijkheid liggen: een blok ijs smelt in de handen van de ijsman als een uitzonderlijk welgeschapen meisje passeert, terwijl op hetzelfde ogenblik bij de melkbezorger de melk in zijn fles gaat overkoken.

Dit opvallende wezentje moet op last van haar gangstervriend een populaire zangeres worden, opdat hij met haar grammofoonplaten in zijn in de grote Amerikaanse steden opgestelde „juke-boxes” vele dubbeltsjes kan verdienen. Een verlopen impresario draagt hij op zijn vriendin tot een beroemdheid te maken, tot wanhoop van de impresario en het meisje, dat niets liever wil dan een degelijke huismoeder worden. Zij kan geen noot zingen, maar ten slotte bereikt zij de hoogste trappen van de

roem door als een sirene te gillen bij een rock and roll-liedje!

De film zit vol van dergelijke paradoxale situaties, waarbij Tashlin op een allervriendelijkste manier de draak steekt met de huidige rock and roll-manie en de verering van actrices die in de film worden aangeduid als „sex-pots”. Wat niet wegneemt dat hij tussen de bedrijven door zelf een dankbaar gebruik maakt van de zich kennelijk op Marilyn Monroe inspirerende Jayne Mansfield en talloze groten onder de rock and rollers. Evenwel, „the girl can't help it”, evenals die toeschouwer, die zich, ondanks het geringe beroep dat op zijn intelligentie wordt gedaan, bij tijd en wijle zal amuseren wegens de absurditeit van het gegeven.

Film- premières

I C o n f e s s (DU MIDI, Amsterdam) — Een reprise van deze „oude Hitchcock”, waarin — ondanks de ernst en de spanning van het gegeven — de humor van Hitchcocks latere films al doorbreekt. De titel betekent, vertaald, zowel „Ik beken” als „Ik biecht”. Het laatste aspect is zeker zo belangrijk, want de dramatische hoeksteen van deze thriller van de befaamde meester is het biechtgeheim van katholieke priesters. Al gaat het dus niet om een religieus drama, toch wordt het biechtgeheim en het priesterschap in deze film niet geprofaneerd. Deze boeiende thriller — vol van de geraffineerde regietrekjes van de filmmaker — onderscheidt zich niet alleen in kwaliteit, maar ook in respect voor de menselijke waardigheid gunstig van andere films in dit vaak harde, sensationele en vreugdeloze genre. Boven 18 jaar.

JE KUNT 'T HAAR NIET KWALIJK NEMEN (FLORA en CALYPSO, Amsterdam) — Nummer zoveel in de serie rock-and-roll-films, maar lang de kwaadste niet omdat deze muziek hier hoofdzakelijk begeleiding is van een wel interessante parodie op de Amerikaanse grammofoonplaten-industrie. Een dom blondje van het bekende uiterlijke kaliber moet tot een ster worden „opgebouwd”. Ze komt niet veel verder, dan dat zij bij een plaatopname een sirene mag nadoen. Maar de plaat wordt dank zij alle troeven van de publiciteit toch een succes. Tussen de bedrijven door wordt de invloed van gangsters op de plaatsing in cafés van muziek-automaten onbewimpeld getoond en in het belachelijke getrokken. Vooral dank zij het spel van Edmond O'Brien en door een aardige omlijsting, doet deze film het wel Boven 18 jaar.

Bron: Nieuwe Rotterdamse Courant,

Bron: de Volkskrant, 30 maart, 1957.

30 maart, 1957.

Don't knock the rock
Flora Het is een bekend feit
City uit de zakenwereld,
 dat een succes om
 herhaling vraagt. De
 eerste rock 'n roll-film,
 met Bill Haley, was een
 onverwacht succes, mede dank
 zij publiciteit en relletjes. Hier is
 de herhaling: weer met Haley,
 die thans minder in het middel-
 punt van het verhaal staat, en met
 vele andere musici.

Het verhaaltje gaat over een
 rock 'n rollzanger, die zo gevierd
 is, dat hij al maar in moeilijkhe-
 den raakt. Ten slotte weet hij,
 samen met zijn lotgenoten, wat
 oudere mensen ervan te overtuigen,
 dat rock 'n roll voor onze
 jeugd hetzelfde is als de charles-
 ton voor de ouders: een uiting
 van een tijdperk en een mentali-
 teit, en als zodanig niet erger dan
 andere dansen.

Behalve dit ethische gepraat,
 biedt de film zeer veel muziek,
 met Little Richard als de dwaaste
 der muzikanten, en vele soms zeer
 gekke dansen, die rock 'n roll
 voorstellen als een soort gymnas-
 tisch jeugdvermaak.

Rock 'n' Roll

IN Lumière en Prinses is het
 deze week alles rock and roll wat
 de klok slaat. „Don't knock the rock“
 is kennelijk met grote spoed gemaakt,
 toen bleek dat rock-and-roll-films in
 trek bleken. Het gaat dan ook niet om
 de filmkunst, maar om de vreemde
 kronkels waarin de rock-and-roll-klan-
 ten op het witte doek zich begeven om
 uiting te geven aan hun geldings-
 drang.

Want dat wil deze film de ouderen le-
 ren: de jeugd rock-and-rollt om haar
 zelfstandigheid aan de oudere generatie
 te bewijzen en de ouders geven rock
 and roll de schuld voor hun eigen op-
 voedingsfouten! Aan deze kruistocht
 voor rock and roll werken sterren mee
 als Bill Haley, Alan Dale, Alan Freed,
 The Treniers, Little Richard en Dave
 Appell en zijn Applejacks.

In Capitol bevecht Victor Mature
 in „The sharkfighter“ haaien, samen
 met Karen Steele en James Olson. Als
 superman moet hij natuurlijk slag leve-
 ren met een superhaal, hetgeen zowel
 voor hem als voor de toeschouwer een
 spannende aangelegenheid is.

In Hot Blood (Centraal) treedt
 Jane Russell op als een temperament-
 volle zigeunerin. Haar echtgenoot — de
 toekomstige koning der zigeuners — wil
 eerst niets van haar weten, doch tegen
 het einde van de film is hij voor haar
 charmante persoonlijkheid bezwaken.
 Door de bril van Hollywood zien we in
 fraaie kleuren en op CinemaScope-
 scherm tafereelen uit het leven der zi-
 geuners, vooral de zigeunerbruiloft is
 een kleurrijk schouwspel. Behalve veel
 zigeunerritueel zijn er echter van tijd
 tot tijd ook flinke gevechten. Cornel Wil-
 de speelt de mannelijke hoofdrol.

Bron: de Telegraaf, 16 februari, 1957.

Bron: Nieuwe Rotterdamse Courant, 16
 februari 1957.

Film- premières

DON'T KNOCK THE ROCK (CITY en FLORA, Amsterdam; LUMIÈRE en PRINSES, Rotterdam; PALACE, Arnhem) — In dit vervolg op „Rock around the clock” wordt beurtelings de heup-acrobatiek, die men rock-'n-roll-dans noemt, besproken en beoefend. Het beoefenen gebeurt vakkundig maar niet erg animerend; het bespreken gebeurt geanimeerd maar onvakkundig. Ouderen zowel als jongeren stellen zich nogal vreemd aan in deze film, waaruit het verhaaltje helemaal is verdwenen. Wie voor de muziek ongevoelig is, moet zich maar vermeien in de aanblik van Bill Haley (met spuuglok) en een aantal andere schelvisachtige lieden, die de film-industrie ook eens een kans heeft gegeven na alle echte mooie sterren. Boven 14 jaar.

RUN FOR THE SUN (CALYPSO, Amsterdam) — Het oorlogsverleden van een naar Mexico gevluchte Duitser maakte van deze man een mensenschuwe oerwoudebewoner, voor wie de noodlanding van een vliegtuig met twee inzittenden een dreiging vormt, waartegen hij niet is opgewassen. In vervallen gebouwen in de rimboe ontwikkelt zich een beklemmende jacht van de Duitser en zijn trawanten op hun beide slachtoffers, een romancier en een journaliste. Vóór het tweetal weer kan opstijgen voor de vlucht naar de bewoonde wereld heeft het een reeks moeilijkheden overwonnen, die vooral dank zij voortreffelijk camerawerk diepe indruk maken op de toeschouwer. Jammer, dat enkele trage dialogen de spanning van het geheel een wat geforceerd karakter geven. Boven 14 jaar.

VERLAAT MIJ NIET (RIALTO, Amsterdam) — Het op z'n Amerikaans gezongen chanson „Feuilles mortes” verleent hier atmosfeer aan een moeizame geschiedenis, waarin een al oudere vrouw (Joan Crawford) de toevlucht wordt van een door misdadige echtgenote en vader gehekkelde jongere man, die

Rock and Roll in CAPITOL

In CAPITOL draait deze week een van de vele Rock and Roll-films, die na een tijdlang zo in de mode geweest te zijn, er nu langzamerhand uitraken. „ROCK PRETTY BABY” is gekruid met de gewone dosis luidruchtige muziek en overdreven sentiment.

Jimmy Daley (John Saxon), leider en gitarist van het h.b.s.-dانسorkest, heeft het in het begin niet gemakkelijk. Zijn vader verbleet hem in de band te spelen, omdat hij eerst zijn medische studie moet voltooien. Zoonlief brengt prompt zijn boeken naar de lommerd en koopt een elektrische gitaar.

Na grote moeilijkheden met zijn vader en met het meisje van wie hij houdt Joan (Luana Patten) komt alles in orde en erkent zijn vader, dat het spelen in een dansorkest belangrijker is dan de medische studie.

Bron: Het Vrije Volk, 27 april, 1957.

Bron: de Volkskrant, 16 februari, 1957.

Rock, Pretty Baby!

JOHN Saxon heeft het niet gemakkelijk in de film *Rock, Pretty Baby!* (C a p i t o l). Hij is de leider en gitarist van een h.b.s.-dansorkest en wil beroepsmusicus worden tegen de wil van zijn vader. Bovendien heeft hij nog ruzie met zijn meisje. Aan het einde van de film komt echter alles op zijn pootjes terecht. Het filmverhaal doet er ook eigenlijk weinig toe. Hoofdzak is het rock 'n roll-ritme.

Er is een dansavond bij hem thuis, waar de band naar hartelust speelt. De band wordt aangenomen om op het corpsbal van de studenten te spelen en dan komt er nog de sensationele rock 'n roll-wedstrijd voor amateurbands, die uitgeschreven is door het plaatselijke radiostation. De eerste prijs kunnen zij niet bemachtigen maar wel het aanbod om gedurende twee weken in een jeugdkamp te spelen, hetgeen voor hen de eerste stap op weg naar beroepswerk betekent. Richard Bartlett voert de regie.

IN Colosseum zingt Vico Torriani zijn weg door Italië in de Duitse schlagerfilm *Gitarren der Liebe*, waarbij hij begeleid wordt door het orkest van Mantovani. Wat romantiek, fraaie kleuren en melodieuze muziek zijn de voornaamste bestanddelen van deze door Werner Jacobs geregisseerde film.

De prolongaties en reprises, voor zover deze Rotterdam betreffen, kan men vinden in het lijstje, dat wij donderdag in onze stadseditie plaatsten.

Bron: *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 23 februari, 1957.

Rock, Pretty Baby

CORSO

Er bestaat voor rock-'n-roll-films reeds een cliché-verhaaltje. In eerste instantie is daar een schoolband voor nodig, die rock 'n roll speelt, een band-leider die vanwege zijn muzikale smaak met zijn ouders overhoop ligt, een zangeres die zich ten slotte met de band-leider verlooft en een rock-'n-roll-concours, waarop de desbetreffende band de eerste prijs behaalt. „Rock, Pretty Baby” is in grote trekken op dit stramien samengesteld, met dien verstande, dat het op enkele punten een zekere „originaliteit” bezit: het is niet een zangeres die zich met de band-leider verlooft, maar een meisje dat arrangeert, en de band komt wel op een rock-'n-roll-concours maar behaalt niet de eerste prijs. Verder alles hetzelfde. Ook het geluid.

Bron: *De Telegraaf*, 23 februari, 1957.

BIJLAGE 5: FILMAGENDA'S

FILMAGENDA VAN VRIJDAG 22 FEBR. t/m DONDERDAG 28 FEBR.	
TUSCHINSKI REG. 66313 TEL. 62633	3. Sissi KORTY SCHNEIDER, KARLHEINZ BOHM DE JONGE KEIZERIN Regie: Ernst Marischka Op een toneel 2 ARVINS, rijgel-act Met Tuschinski-theaterorkest o.l.v. John Kopper Dag. 2.15, 7, 9.30 uur. Zaterdag en Zondag 1.30, 3.45, 7, 9.30 uur VICTOR MATURE, ANITA EKBERG, MICHAEL WILKING, Technicolor
CITY HALLSDEPLEIN TEL. 33260	ZARAK Een grandiose avontuur van een vogelvluchtlaarste BOOT CITY THEATER ORKEST - BOSCHOPORSEEL VRIJHEID: WILCO BOUTENS, manouche Weekd. 2.15, 7 en 9.30 uur. Zondag 1.15, 3.45, 7 en 9.30 uur MAROLE LOMBEARD, JACK BENNY, ROBERT STACK, FELIX BRESSART in een film van Ernst Lubitsch
ALHAMBRA WELTSHAND TEL. 36861	10. TO BE OR NOT TO BE Zet de vertoningen voort van SILL BALLET's nieuwe ROCK 'N ROLL-film Dagelijks (ook Zondag) 1.30, 3.45, 7, 9.30 uur
CALYPSO WINDMOLLENDIJK TEL. 66227	10. DON'T KNOCK THE ROCK Een kamp, kunstrijke in Wenen met o.a. ALAN DALE, LITTLE RICHARD, ALAN FREED, DAVE APPELL Dagelijks (ook Zondag) 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur
CAPITOL WINDMOLLENDIJK TEL. 36777	5. DE MACHINIST Stand Weekdagen 2, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur BRITS ROBINLIJKE PAAR BESOOT PORTUGAL KLEIN-VENTNIE IN ZUID-AMERIKA Begravenis van Arturo Toscanini in Milaan Een kamp, kunstrijke in Wenen Meridiano, schatsoorten in Zweden PLUTO in een unieke vertelling van WALT DISNEY Zondag: een wereldomtoer van 14 uur 47 SEKKENFILMS
CINEAC REG. BELLE TEL. 32970	10. DE GROTE SPELER Met o.a. JOHANNES BRUNNEN, JOHANNES BRUNNEN Regie: Joseph H. Newman Dag. 2.30, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur Een uitval van de verboden handel in verdovende middelen
CORSO FAKROED TEL. 34561	10. ROCK, PRETTY BABY! Dagelijks 1.30, 3.45, 7, 9.30 uur
DESMEY DE WINDMOLLENDIJK TEL. 55828	10. CARNAVAL IN WIEN in kleuren Félicien Weekd. 2.15, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur Een uitval van de verboden handel in verdovende middelen
DU MIDI MIDDELAAN TEL. 723653	10. DE GROTE SPELER Met o.a. JOHANNES BRUNNEN, JOHANNES BRUNNEN Regie: Joseph H. Newman Dag. 2.30, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur Een uitval van de verboden handel in verdovende middelen
FLORA AMSTERDAM TEL. 30469	10. VROUWEN IN BOEIEN Coronafilm (Carrel de Mueren) SARITA MONTIEL, MIROSLAVA, KATY JURADO Dag. 2.15, 7.15, 9.30 uur. Zet. en Zond. 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur
KRITERION ROBBIESTRAAT TEL. 52592	10. JUDY HOLLIDAY - PAUL DOUGLAS THE SOLID GOLD CADILLAC Een kostelijke comede van Richard O'Neil Dag. 2.30, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur
LUXOR ROBBIESTRAAT TEL. 45549	10. BAZOOKA'S EN WHISKEY Première Amsterdam JOHN WAYNE, MONA VREEMAN Weekd. 11.30, 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur Zet. en Zond. 11.30, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.30 uur
NOGGERATH REG. 88710 TEL. 30655	10. DE BLONDE HEKS (La sorcière) MIRNA VLDY, NICOLE COURCEL, MAURICE RONET Dagelijks 1.30, 3.45, 7, 9.30 uur
PASSAGE WINDMOLLENDIJK TEL. 30103	10. HET LAATSTE SCHOT in kleuren Dagelijks 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur RODGERS & HARRPSTEIN'S OKLAHOMA GORDON MARAE, SHIRLEY JONES, GENE NELSON, GLORIA GRAHAM Geestrijke avontuurlijke Regie: Fred Zinnemann CINEAC: 9.15, 11.30, 2, 4.30, 7.15, PLAZA: Weekd. 11, 1.30, 4, 7, 9.30 9.30 uur. Zondag 2, uur enz. Zondag 1.30, uur enz.
CINEAC REG. 45648	10. JOHN WAYNE - IWO JIMA Dag. 2.15, 7.15, 9.30 uur. Zaterdag en Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur Een vrolijke en pikante film in rock 'n roll stijl! JAYNE MANSFIELD, TOM EWELL Color by de Luxe Je kunt het haar niet kwalijk nemen The girl can't help it The Flatters, Ray Anthony, Fats Domino Little Richard en nog vele anderen Dag. 2.15, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur
PLAZA WINDMOLLENDIJK TEL. 31613	10. IN VUUR EN VLAM Technicolor Dagelijks 1.30, 3.45, 7, 9.30 uur
RIALTO CINEMA TEL. 723488	10. VICTOR MATURE DE HAAIENDODER Technicolor Dagelijks 1.30, 3.45, 7, 9.30 uur
REX HARRISSTRAAT TEL. 46132	10. TOUCH AND GO Een allernieuwste Engelse filmcomede (Als de kat van huis is...) Jack Hawkins, Margaret Johnston, June Thornburn John Fraser, Roland Culver Scenario: William Rose Dagelijks 1.15, 3.30, 7.15, 9.30 uur
ROYX WINDMOLLENDIJK TEL. 32809	10. Viva las Vegas Een vrolijke en pikante film in rock 'n roll stijl! JAYNE MANSFIELD, TOM EWELL Color by de Luxe Je kunt het haar niet kwalijk nemen The girl can't help it The Flatters, Ray Anthony, Fats Domino Little Richard en nog vele anderen Dag. 2.15, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur
ROYAL WINDMOLLENDIJK TEL. 44194	10. THE ROSE TATTOO AANBRANDING ESTHER WILLIAMS, GEORGE NADER Techn. in kleur Weekd. 2, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur
DE UITKRIJ FINKELSCHE TEL. 37460	10. Vrouwen in de nacht DANIELLE DAFREUIL, CORINE CALUET, MICHEL AUCLAIR Regie: Henri Decoin Dag. 2.15, 7.15, 9.30 uur. Zaterdag en Zondag 1.15, 3.15, 5.15 en 7.15 uur
APOLLO DE WINDMOLLENDIJK TEL. 48060	10. DE MAN DIE TEEVEL WIST Een allernieuwste Engelse filmcomede (Als de kat van huis is...) Jack Hawkins, Margaret Johnston, June Thornburn John Fraser, Roland Culver Scenario: William Rose Dagelijks 1.15, 3.30, 7.15, 9.30 uur
BIO WINDMOLLENDIJK TEL. 52005	10. DE MAN IN HET DONKERBLIJZE PAK Geestrijke avontuurlijke Weekd. 2, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7, 9.30 uur
CEINTUUR WINDMOLLENDIJK TEL. 723620	10. DE MAN DIE TEEVEL WIST Een allernieuwste Engelse filmcomede (Als de kat van huis is...) Jack Hawkins, Margaret Johnston, June Thornburn John Fraser, Roland Culver Scenario: William Rose Dagelijks 1.15, 3.30, 7.15, 9.30 uur
EDISON WINDMOLLENDIJK TEL. 35452	10. DE MAN DIE TEEVEL WIST Een allernieuwste Engelse filmcomede (Als de kat van huis is...) Jack Hawkins, Margaret Johnston, June Thornburn John Fraser, Roland Culver Scenario: William Rose Dagelijks 1.15, 3.30, 7.15, 9.30 uur
HALLEN DE WINDMOLLENDIJK TEL. 80043	10. DE MAN DIE TEEVEL WIST Een allernieuwste Engelse filmcomede (Als de kat van huis is...) Jack Hawkins, Margaret Johnston, June Thornburn John Fraser, Roland Culver Scenario: William Rose Dagelijks 1.15, 3.30, 7.15, 9.30 uur
VICTORIA WINDMOLLENDIJK TEL. 85301	10. DE MAN DIE TEEVEL WIST Een allernieuwste Engelse filmcomede (Als de kat van huis is...) Jack Hawkins, Margaret Johnston, June Thornburn John Fraser, Roland Culver Scenario: William Rose Dagelijks 1.15, 3.30, 7.15, 9.30 uur
WEST END WINDMOLLENDIJK TEL. 84462	10. DE MAN DIE TEEVEL WIST Een allernieuwste Engelse filmcomede (Als de kat van huis is...) Jack Hawkins, Margaret Johnston, June Thornburn John Fraser, Roland Culver Scenario: William Rose Dagelijks 1.15, 3.30, 7.15, 9.30 uur
NEEM HET ER EVEN VAN, GA EEN FILM ZIEN!	

Afbeelding 1.1 Filmagenda Telegraaf
Bron: De Telegraaf, 21 februari, 1957, 6.

FILMAGENDA VAN VRIJDAG 22 FEBR. t/m DONDERDAG 28 FEBR.	
TUSCHINSKI REG. 66313 TEL. 62633	3. Sissi KORTY SCHNEIDER, KARLHEINZ BOHM DE JONGE KEIZERIN Regie: Ernst Marischka Op een toneel 2 ARVINS, rijgel-act Met Tuschinski-theaterorkest o.l.v. John Kopper Dag. 2.15, 7, 9.30 uur. Zaterdag en Zondag 1.30, 3.45, 7, 9.30 uur VICTOR MATURE, ANITA EKBERG, MICHAEL WILKING, Technicolor
ALHAMBRA WELTSHAND TEL. 36861	10. TO BE OR NOT TO BE Zet de vertoningen voort van SILL BALLET's nieuwe ROCK 'N ROLL-film Dagelijks (ook Zondag) 1.30, 3.45, 7, 9.30 uur
CALYPSO WINDMOLLENDIJK TEL. 66227	10. DON'T KNOCK THE ROCK Een kamp, kunstrijke in Wenen met o.a. ALAN DALE, LITTLE RICHARD, ALAN FREED, DAVE APPELL Dagelijks (ook Zondag) 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur
CAPITOL WINDMOLLENDIJK TEL. 36777	5. DE MACHINIST Stand Weekdagen 2, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur BRITS ROBINLIJKE PAAR BESOOT PORTUGAL KLEIN-VENTNIE IN ZUID-AMERIKA Begravenis van Arturo Toscanini in Milaan Een kamp, kunstrijke in Wenen Meridiano, schatsoorten in Zweden PLUTO in een unieke vertelling van WALT DISNEY Zondag: een wereldomtoer van 14 uur 47 SEKKENFILMS
CINEAC REG. BELLE TEL. 32970	10. DE GROTE SPELER Met o.a. JOHANNES BRUNNEN, JOHANNES BRUNNEN Regie: Joseph H. Newman Dag. 2.30, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur Een uitval van de verboden handel in verdovende middelen
CORSO FAKROED TEL. 34561	10. ROCK, PRETTY BABY! Dagelijks 1.30, 3.45, 7, 9.30 uur
DESMEY DE WINDMOLLENDIJK TEL. 55828	10. CARNAVAL IN WIEN in kleuren Félicien Weekd. 2.15, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur Een uitval van de verboden handel in verdovende middelen
DU MIDI MIDDELAAN TEL. 723653	10. DE GROTE SPELER Met o.a. JOHANNES BRUNNEN, JOHANNES BRUNNEN Regie: Joseph H. Newman Dag. 2.30, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur Een uitval van de verboden handel in verdovende middelen
FLORA AMSTERDAM TEL. 30469	10. VROUWEN IN BOEIEN Coronafilm (Carrel de Mueren) SARITA MONTIEL, MIROSLAVA, KATY JURADO Dag. 2.15, 7.15, 9.30 uur. Zet. en Zond. 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur
KRITERION ROBBIESTRAAT TEL. 52592	10. JUDY HOLLIDAY - PAUL DOUGLAS THE SOLID GOLD CADILLAC Een kostelijke comede van Richard O'Neil Dag. 2.30, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur
LUXOR ROBBIESTRAAT TEL. 45549	10. BAZOOKA'S EN WHISKEY Première Amsterdam JOHN WAYNE, MONA VREEMAN Weekd. 11.30, 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur Zet. en Zond. 11.30, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.30 uur
NOGGERATH REG. 88710 TEL. 30655	10. DE BLONDE HEKS (La sorcière) MIRNA VLDY, NICOLE COURCEL, MAURICE RONET Dagelijks 1.30, 3.45, 7, 9.30 uur
PASSAGE WINDMOLLENDIJK TEL. 30103	10. HET LAATSTE SCHOT in kleuren Dagelijks 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur RODGERS & HARRPSTEIN'S OKLAHOMA GORDON MARAE, SHIRLEY JONES, GENE NELSON, GLORIA GRAHAM Geestrijke avontuurlijke Regie: Fred Zinnemann CINEAC: 9.15, 11.30, 2, 4.30, 7.15, PLAZA: Weekd. 11, 1.30, 4, 7, 9.30 9.30 uur. Zondag 2, uur enz. Zondag 1.30, uur enz.
CINEAC REG. 45648	10. JOHN WAYNE - IWO JIMA Dag. 2.15, 7.15, 9.30 uur. Zaterdag en Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur Een vrolijke en pikante film in rock 'n roll stijl! JAYNE MANSFIELD, TOM EWELL Color by de Luxe Je kunt het haar niet kwalijk nemen The girl can't help it The Flatters, Ray Anthony, Fats Domino Little Richard en nog vele anderen Dag. 2.15, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur
PLAZA WINDMOLLENDIJK TEL. 31613	10. IN VUUR EN VLAM Technicolor Dagelijks 1.30, 3.45, 7, 9.30 uur
RIALTO CINEMA TEL. 723488	10. VICTOR MATURE DE HAAIENDODER Technicolor Dagelijks 1.30, 3.45, 7, 9.30 uur
REX HARRISSTRAAT TEL. 46132	10. TOUCH AND GO Een allernieuwste Engelse filmcomede (Als de kat van huis is...) Jack Hawkins, Margaret Johnston, June Thornburn John Fraser, Roland Culver Scenario: William Rose Dagelijks 1.15, 3.30, 7.15, 9.30 uur
ROYX WINDMOLLENDIJK TEL. 32809	10. Viva las Vegas Een vrolijke en pikante film in rock 'n roll stijl! JAYNE MANSFIELD, TOM EWELL Color by de Luxe Je kunt het haar niet kwalijk nemen The girl can't help it The Flatters, Ray Anthony, Fats Domino Little Richard en nog vele anderen Dag. 2.15, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur
ROYAL WINDMOLLENDIJK TEL. 44194	10. THE ROSE TATTOO AANBRANDING ESTHER WILLIAMS, GEORGE NADER Techn. in kleur Weekd. 2, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7.15, 9.30 uur
DE UITKRIJ FINKELSCHE TEL. 37460	10. Vrouwen in de nacht DANIELLE DAFREUIL, CORINE CALUET, MICHEL AUCLAIR Regie: Henri Decoin Dag. 2.15, 7.15, 9.30 uur. Zaterdag en Zondag 1.15, 3.15, 5.15 en 7.15 uur
APOLLO DE WINDMOLLENDIJK TEL. 48060	10. DE MAN DIE TEEVEL WIST Een allernieuwste Engelse filmcomede (Als de kat van huis is...) Jack Hawkins, Margaret Johnston, June Thornburn John Fraser, Roland Culver Scenario: William Rose Dagelijks 1.15, 3.30, 7.15, 9.30 uur
BIO WINDMOLLENDIJK TEL. 52005	10. DE MAN IN HET DONKERBLIJZE PAK Geestrijke avontuurlijke Weekd. 2, 7.15, 9.30 uur. Zondag 1.30, 3.45, 7, 9.30 uur
CEINTUUR WINDMOLLENDIJK TEL. 723620	10. DE MAN DIE TEEVEL WIST Een allernieuwste Engelse filmcomede (Als de kat van huis is...) Jack Hawkins, Margaret Johnston, June Thornburn John Fraser, Roland Culver Scenario: William Rose Dagelijks 1.15, 3.30, 7.15, 9.30 uur
EDISON WINDMOLLENDIJK TEL. 35452	10. DE MAN DIE TEEVEL WIST Een allernieuwste Engelse filmcomede (Als de kat van huis is...) Jack Hawkins, Margaret Johnston, June Thornburn John Fraser, Roland Culver Scenario: William Rose Dagelijks 1.15, 3.30, 7.15, 9.30 uur
HALLEN DE WINDMOLLENDIJK TEL. 80043	10. DE MAN DIE TEEVEL WIST Een allernieuwste Engelse filmcomede (Als de kat van huis is...) Jack Hawkins, Margaret Johnston, June Thornburn John Fraser, Roland Culver Scenario: William Rose Dagelijks 1.15, 3.30, 7.15, 9.30 uur
VICTORIA WINDMOLLENDIJK TEL. 85301	10. DE MAN DIE TEEVEL WIST Een allernieuwste Engelse filmcomede (Als de kat van huis is...) Jack Hawkins, Margaret Johnston, June Thornburn John Fraser, Roland Culver Scenario: William Rose Dagelijks 1.15, 3.30, 7.15, 9.30 uur
WEST END WINDMOLLENDIJK TEL. 84462	10. DE MAN DIE TEEVEL WIST Een allernieuwste Engelse filmcomede (Als de kat van huis is...) Jack Hawkins, Margaret Johnston, June Thornburn John Fraser, Roland Culver Scenario: William Rose Dagelijks 1.15, 3.30, 7.15, 9.30 uur
NEEM HET ER EVEN VAN, GA EEN FILM ZIEN!	

Afbeelding 1.2 Filmagenda de Volkskrant
Bron: de Volkskrant, 22 februari 1957, pagina

ABSTRACT

Deze scriptie betrof een studie naar de rol van de verzuiling in de ontvangst van zes Amerikaanse rock 'n' roll films door de Nederlandse dagbladpers in de jaren 1956 tot 1958. Uit voorgaand onderzoek bleek dat de schuld van de rock 'n' roll ophef (met name de rellen rondom de film *ROCK AROUND THE CLOCK* in oktober 1956) werd toegeschreven aan de houding van de Nederlandse pers ten opzichte van de rock 'n' roll film. Binnen dit onderzoek werd er geen onderscheid gemaakt tussen verschillende dagbladen en ontbrak de rol van de unieke verzuilde Nederlandse samenleving en de wijze waarop dit de ontvangst van de rock 'n' roll films kon bepalen, volledig binnen dit corpus. Aan de hand van zes Amerikaanse rock 'n' roll films werd er door middel van een kwantitatieve inhoudsanalyse het 'veld' in kaart gebracht, hoeveel ieder dagblad over iedere rock 'n' roll film plaatste en hoe dit in verhouding stond tot elkaar. Op basis van de gegevens uit de kwantitatieve analyse werd er vervolgens door middel van een kwalitatieve inhoudsanalyse van de gevonden artikelen, recensies en filmagenda's onderzocht hoe ieder dagblad omging met de rock 'n' roll relletjes naar aanleiding van de film *ROCK AROUND THE CLOCK*, en hoe ieder dagblad schreef over de overige rock 'n' roll films in de eigen recensies en filmagenda's. Vervolgens werd er geconcludeerd dat de kleur van ieder dagblad (en de zuil waarmee deze verbonden was) invloed had op de wijze waarop Amerikaanse rock 'n' roll films binnen iedere zuil werden ontvangen. De protestants-christelijke zuil (*Trouw*) negeerde het nieuwe fenomeen juist zo veel mogelijk vanuit religieus oogpunt, de katholieke zuil (*de Volkskrant*) uitte met name kritiek op rock 'n' roll films op basis van zedelijkheid, de socialisten (*Het Vrije Volk*) poogden ophef over rock 'n' roll films juist te voorkomen en raadden ze zoveel mogelijk aan, de houding van de 'overgebleven' liberale zuil (*Nieuwe Rotterdamse Courant*) tegenover rock 'n' roll films was meer gebaseerd op rede en ten slotte zette het neutrale dagblad *De Telegraaf* rock 'n' roll films in eerste instantie inderdaad in om de aandacht van de lezer te trekken en om het verhaal achter de ster van de film(s) centraal te stellen. Na de rellen van oktober 1956 sloeg deze houding om naar een behoudende en begripvolle benadering van rock 'n' roll films.

Scheltema, Nynke.

Universiteit Utrecht